

DOPIŠY

Karel Havlíček Borovský
Michal Šanda

Dopisy

Praha 2009

*Kniha vychází za finančního přispění
Nadace Český literární fond
a Πισοβαρου Σοϊϊανγ, a. s.*

DOPISY

Copyright © K. H. Borovský, 1854

Copyright © Michal Šanda, 2009

Czech edition © dybbuk, 2009

ISBN 978-80-86862-85-9

Milý příteli!

Nyní, když se přibližuje zima, potřeboval bych přece nějaké věci z domova. O to tě ale prosím, abys to ani den nezdržoval, poněvadž bez toho, než sem kistna z Prahy přijde, ještě nejmíň 6–7 neděl uplyne, neb sem je špatná komunikace. (Posledně za věci poslané přes Vídeň musel jsem hodně platit, mnohem více než z Prahy a za stejně těžkou velikou kistnu.)

Věci, které bych potřeboval, jsou následující:

1. Na levé straně mého psacího stolu jest jedno šufle naplněné samými malými popsánými cedulkami, které jsou dílem v balíčkách svázané, dílem jen tak leží. Ty mi tedy spakuj do papendeklového kartánu, aby se nepomíchaly, ber je, jak leží, jen ty, které jsou stejného formátu, můžeš dát pro snadnější srovnání vedle sebe. Vyber si ale takový kartán, aby byl plný, aby se mi na cestě nepomíchaly; kdybys žádný neměl, můžeš ho za hodinu jen zhruba udělat.

2. V jednom velikém šufletu psacího stolu, a sice po té straně ke dvěřům, najdeš rozličné spisy mou rukou psané a mezi nimi jeden balíček s nápisem: Práce historické. Z toho vem výtah historie polské. Tyto věci pošli mi hned po poště: napiš na to: Bücher und Landkarten.

3. Mám tam theku místo podkladku k psaní potaženou zeleným pressovaným engl. plátnem (jako kůže). Tu mi pošli, ale jen prázdnou, je-li v ní co

papírů, tedy je vyndej a dej někam na hromádku, aby zůstaly pohromadě.

< 8

4. Těžší komise bude pro tebe tato: Vyhledat z mých spisů potvrzení (kvitanci) von der Prager Landeshauptkassa, že jsem složil kauci na Slovana, totiž dvě 4 ½ 0/0 metalliky N. 2891 per 1000 zl. a N. 2946 per 916 zl. 40 kr. stř. Poznáš ji lehkou mezi jinými dle toho, že tištěný formulář. Najdeš ji buď v nejhornějším šufletu napravo v mém psacím stole, neb v balíku, kde jsou samé ouřední spisy, žaloby atd. na mne pohromadě, aneb konečně v jednom balíčku, kde jsou mé staré pasy, atesty atd. a jenž má napsáno:

Ohne Pass da ist der Mensch ein Thier
freier Mensch da tauscht kein Hund mit dir!

Kdybys ale tento spis brzy nenašel, nezdržuj proto zásilku ostatních, bez toho ho musíš ve psaní poslat, k věcem ho nepřikládej.

5. Dále mi pošli můj veliký atlas in folio, je vázán v anglickém plátně, asi 50 map.

6. Pro Julii přilož ten náš kostkovaný modrý a bílý tepich, co mám od maminky, a pak starý barevný štráfovaný kafetuch (žlutý a červený).

N. B. Odpověz mi brzy.

Tvůj H. B.

Drahý příteli,

monotónní rytmus mých staromládeneckých dnů dostal pořádnou trhlinu. Konečně je co psát. Paradoxně za to může můstek, přitom můstek by měl trhlinu spojovat a ne ji vytvářet. Na můstku s velkým m stál ještě větší kufr. U něj ženská. Jakmile mě zmerčila, zastavila mě a jestli bych jí nepomohl do metra. Co se dalo dělat, odvláčet jsem kufr na jezdící schody a na nástupiště. Pomohl jsem jí ještě i do vagónu, shodou okolností jela mým směrem. Na sedačce u dveří se rozvaloval nazrzlý spratek s dredama a sluchátkama na uších. Žena ho nabrala kufrem do šimpánu a hned měla místo. Vyndal jsem z kapsy noviny a četl si, občas jsem ale mimoděk mezi písmeny o ni zavádil očima. Upoutala mě její boubelatost. Naducané tváře. Pod černou halenkou dominovalo mohutné poprsí a na bocích se jí rýsovala roletka drobných faldů.

Vystoupili jsme oba na Palmovce. Už mi ani nemusela říkat. Prošli jsme podchodem pod stanicemi autobusů k Delvítě. U ní jsem kufr postavil na parapet výlohy a s boubelatou ženou se rozloučil.

„Nepomoh byste mi ještě kousek? Už to není daleko.“

„Musím do krámu nakoupit večeri.“

„Jen běžte, já na vás počkám.“

„Ale ne. Tak kam?“

„Do Světovy.“

Sebral jsem kufr a vyrazili jsme. Kufr byl těžší a těžší. Přehodil jsem si ho do druhé ruky.

„Už jenom kousinínek,“ řekla boubelatá žena a ukázala na dům č. p. 4.

Kouknul jsem do schránky, samé letáky.

Pokud by ses v tom hodlal nimrat a připadne ti divně, že nahlížím do schránky v cizím baráku, věz, že ten dům je můj. Teda můj, bydlím v něm.

Boubelatá žena zatím přivolala výtah.

„Do kterého?“

„Do třetího.“

„Já taky do trojky.“

„To jste měla říct hned, že jdete k Šormovům. Kdo to ale moh tam na Můstku tušit,“ zasmál jsem se a ještě naposled vynesl kufr z výtahu. Odemkl jsem dveře — a boubelatá žena se nahrnula ke mně do předsíně. Dovedeš si tu situaci představit? Zmohl jsem se jenom na otázku:

„Vy nejdete k Šormovům?“

„Ne,“ odpověděla boubelatá žena samozřejmě, jako by ukrojila krajíc chleba. Zato já jsem z toho paf. Musím si to, co se dneska stalo, srovnat v hlavě, potom ti napíšu víc.

M.

Milý příteli!

Tvoje poslední psaní jsem dostal a očekávám zatím to druhé slíbené, a proto ti nechci odsud dříve psáti. Vláda mi zde dává jen 500 ročně, a poněvadž, jak nahlížíš, s tím vyjít nemohu, žádám tě, abys mi poslal 100 zl. stř. Budu je potřebovat koncem tohoto měsíce, poněvadž mi přijdou platy za byt a stravu a s tím, co zde mám, nevystačím. Buď tedy tak laskav a odešli mi je hned po obdržení tohoto psaní.

Pořádné psaní dostaneš ode mne brzy.

H. B.

Neříkej o těch 500 nikomu, nač to potřebujou ti šosáci vědět: nepřidají mi tak nic.

Na druhé straně lístku napsáno:

Tuto ceduličku odešlete hned, dejte ale na to svůj couvert. Nepromeškejte ani den, prosím Vás, Adelheit, dejte to sama na poštu.

Drahý příteli,

fascinovaně jsem přihlížel, jak boubelatá žena rozevřela kufr a kabáty a šaty a svetry zaplňují skříň, ve které bylo předtím všehovšudy jediné osamocené ramínko a na něm moje bunda bushman. Boubelatá žena ji vyhodila. Podle ní v ní vypadám jako trestanec nebo ukrajinský dělník. Namítnul jsem, že podobnou bundu má Kremlička.

„A vypadá v ní jako ukrajinskej trestanec.“

„Jak to můžeš vědět?“

To už jsme si tykali.

„Stačí se podívat.“

Naše bundy byly dokonce v televizi. V lednu jsme v nich na Staromáku s Kremličkou recitovali básně proti mrazu.

„No právě. Viděla jsem vás a dej ji sem. Kde máš odpadkové koš?“

Radši jsem šel do kuchyně postavit vodu na grog. Boubelatá žena začala vytahovat boty, od lodiček po kozačky, plný botník.

„Kam si mám dát klobouk?“

„Pověš ho kanárovi na zobák.“

„Ty máš kanára?“

„Ne, ale nedivil bych se, kdybys ho vytáhla z toho zatracenýho kufru i s klecí.“

„Pitomečku.“

To pitomečku vyznělo z úst boubelaté ženy tak, jako by řekla docela jiné slovo. Už jsem neprotestoval, když z kufru vyndala peřiny, talíře, vonnou svíčku, podprsenky a kalhotky a punčochy a balík menstruačních vložek, kompot se zavařenými kdoulemi, sadu ručníků, to bys nevěřil, co se do kufru všechno vejde.

V konvici se dovařila voda. Než budeme pokračovat ve vypakovávání, měli bychom se posilnit. V tomhle okamžiku provoněném grogem se s tebou loučí

m.

Milý příteli.

Musím ti oznámit, že tudy jel Věžský s celou rodinou. Tenkrát ale jsem měl znamenitou nehodu, a to sice již po druhé. Letos jen dvakrát se mi trefilo, že zde byl někdo z Čech, a po každé jsme nebyli právě doma. Je zde totiž malou hodinku od našeho bytu na konci pivovar se sklepem ve skále, kam častěji chodíváme s Julií a se Zdenkou odpoledne, a když se tam někdo cizí přihodí (neb jest to nejznamenitější východ u Brixenu), zdržíme se tam trochu déle. Se zdejšími bez toho je málo co mluvit. Před nedávnem sem přijel můj spolužák Hodinář, co nás s Julií kopuloval a Zdenku křtil, ale zrovna ten den zdrželi jsme se s jedním cizozemským fabrikantem tak dlouho v pivováře (N. B. tam sedí pod kaštany), že jsme přišli asi v 1/2 10 domů. Našel jsem ve dveřích cedulku, ale mnoho to nedělalo, neb zde zůstal celý druhý den a celý ten den jsme prohovořili. — Podruhé zas byli zde Bavoři a též se dlouho zdrželi a mezi tím časem byl zrovna Věžský u mne, poněvadž zrovna trefil, když zde byli pro víno (pod domkem má sklep hostinský), mohl nahoru a zavěsil mi visitní cedulku na kliku mého pokoje. Poněvadž obyčejně když pozdě domů přijdeme, ani do svého pokoje nejdu, nýbrž hned spát se ubíráme, byl bych se to byl až ráno dověděl. Ale náhodou jsme se v pivováře hádali o oekonomii, a já pravil, že v Anglicku již vykrmili jedno prase za 12 centů. — Julie tomu odpí-

rala. Když jsem byl již svlečen, vzpomněl jsem si na to a šel jsem do pokoje svého pro knihu, abych ji přesvědčil. Tu jsem našel visitní kartu (jaká náhoda! Věžský je právě tak silný vychovávateľ prasat), honem jsem se zas oblékl a šel k elefantu. Zrovna ale již odešli do pokoje, a poněvadž byly paničky při tom, nemohl jsem již tak pozdě k nim. K mrzutosti své jsem se dověděl, že zde byli celé odpoledne a že odjedou ráno o 5 1/2. Přece však jsem neopominul aspoň ráno k vozu se dostavit. Ačkoliv jinak na něho mnoho nedržím, zde bych byl přece rád s ním promluvil. (Ne abys mu ale vypravoval o tom praseti, on by myslel snad, že to má být nějaký hloupý vtip.)

Tvůj

H. B.

N. B. Divím se, že jsem ty žádané knihy, mapy atd. posud od tebe nedostal. Já na to den ode dne čekal a skoro za jisto jsem měl, že to již okolo 3.–4. t. měsíce zde být musí, a zatím doposavad nic.

Drahý příteli,

dějou se divné věci. Boubelatá žena vyrolovala rtěnku, místo válečku purpurové červeně z ní ovšem vyčouh-nul žlutý zadeček. Zašmrdolil se a ze rtěnky se vysou-kala včela. Rozletěla se po koupelně; v zrcadle, před kterým se boubelatá žena líčila, se z ní staly dvě. Dvě se odrazily v zrcadlových dvířkách galerky nad umyvadlem a byly čtyři a osm v odrazu zrcadla na-proti a šestnáct a dvaatřicet. Zanedlouho navzájem se zrcadlící zrcadla udělala ze rtěnkové včely mnoho-četný roj. Zakroužil koupelnou a vletěl do pokoje. K usazení si vybral komodu. Snad že barvou připo-míná květy slunečnice.

Komoda si zaslouží, abych se o ní zmínil drobet ob-šírněji. Před dvaceti lety jsem našel v novinách inze-rát na nábytek za odvoz. Na Kampě v domě s modrou liškou odlifrovali kohosi do domova důchodců, a co tam s nábytkem. Komoda, jak asi tušíš, je z téhle po-zůstalosti za živa. Zrcadlo v koupelně a galerka jak-bysmet a stůl, za kterým momentálně sedím a píšu ti tenhle dopis.

V únoru jsem marodil s chřipkou a nemohl ode-zdat do *Dobré adresy* materiál pro březnové číslo. Obhospodařuju tam rubriku *Z antikvárních banáno-vek*. O ní někdy příště. Šéfredaktor Švec přišel ke mně domů, a jak jsem byl fascinovaný já v minulém dopise, byl teď fascinovaný on:

„Ty vole, já si připadnu, jako bych se propad o dva-cet let zpátky do dětství a byl u svojí babičky.“

„Nebydlela na Kampě?“

„Jasně že jo. Jak to víš?“

Obzvlášť ho brala komoda. Chtěl ji koupit stůj co stůj, nabízel za ni na naše poměry horentní prachy. Neprodal jsem. Kdyby ale býval řekl za odvoz, byla by jeho. Na něco jsem sentimentální jako kokota z ro-dokapsů.

Komoda se tedy stala příbytkem pro včely. Bůh ví, co se uvnitř děje. Hučí to v ní, tepe a praská. Čas od času se ve škvíře nad horním šupletem objeví hra-bající včelí nožky. Zítra, až půjdu z oběda, musím zajít do antikvariátu a nakoupit nějakou včelařskou literatu-

ru

M.

A rum na grog taky

Milý příteli.

Brzy sem dostanu, jak slyším, kolegu, a sice jednoho biskupa uherského barona Brehmera, kterýž prý byl již dvakrát k smrti odsouzen a také již dvě léta seděl ve vězení a nyní z milosti přijde sem až do smrti, t. j. jak dlouho Bůh dá. On ale nebude ve městě samém, nýbrž v klášteře augustinském, který leží od Brixenu asi tak daleko jako Rozkoš od Brodu. Také, jak slyším, nesmí ani z kláštera vyjít leda do zahrady. Proti němu jsem tedy já ještě kubík — nebyl jsem ale také ani jednou odsouzen.

Co se týče včel, radím ti, abys nehleděl tak tuze na velký počet úlů a na rozmnožení, co bývá chyba každého začátečníka, nýbrž jen na silné roje. Neb u včel je to znamenité, že čím silnější (četnější) je úl, tím míň snědí na zimu, což se vykládá tím, že je tepleji a že včely, kterým je chladno v zimě, více žerou pro zahřátí. Já zde mám dva výborné spisy o včelách a jeden ti pošlu. Až do nejnovějších časů byli včelaři ve hlavních věcech v bludu. Způsob oulů ale, který máš, je sice dost dobrý, přece však není nejlepší. Radím ti, abys si (pro zkušenost) dal udělat jeden úl jiného způsobu. On musí být arci z prken aspoň na coul tlustých. Hlavní jeho vlastnost je ta, že díly jeho nejsou jeden pod druhým jako u slaměných oulů, nýbrž jeden vedle druhého. Jest totiž 8 rámců, každý 18 coulů vysoký, 10 hluboký a ½ coule široký.

Ty rámce se petličkami neb jinak prakticky dohromady spojí. Poněvadž včely s vrchu dolů pracují a jen nahoře vždy násadu (vajíčka) kladou, pak všechny koláče (plásti Honigfladen) kolmo (sekrecht) stojí: má to tu výhodu, že se může rozložit dle libosti a vybrat cokoli se hodí. Hlavní ale výhoda je ta, že se včely nikdy nerojí samy, nýbrž že rojení včelař, když tuto výhodu a potřebu uzná, sám způsobiti může. Když totiž úl je silný a plný, rozdělí se úl na dvě polovice, ke každé přidají se 4 nové rámky prázdné, a dva ouly jsou z jednoho. Poněvadž se totiž tou manipulací nejen med a práce, nýbrž taky včely a vajíčka skoro na dvě stejné polovice rozdělí, je matka v jedné polovici a v druhé se brzy nová matka vylíhne (neb že včely bez matky hned zahynou, je pouhá pověra, naopak ony si, když jsou silné a zásobilé, hned matku samy udělají, a je vyzkoumáno, že nejen z vajíček královských, nýbrž z každého vajíčka i sprosté včely při jisté manipulaci včel královna se vylíhne).

Všechno čekání na rojení, chytání etc. tím je odstraněno, a co hlavní věc, také všechno to neužitečné rojení 2., 3., 4krát za rok, jako při slaměných oulech bývá.

Ostatně myslím, že by bylo prakticky nic neškodilo, kdyby místo 8 rámců byly jen 4 v každém oulu, a za to 3 coule široké. Nebylo by s tím pantlování a resulat ten samý.

S Bohem H. B.

Drahý příteli,

boubelatá žena je samá naducaná oblina, nicméně mnohé z toho, co jsem považoval za faldy, jsou svaly. Uvědomil jsem si to, když jsem ji viděl ohánět se sekáčem. Dopoledne jsem byl v Klementinu prostudovat čtyřsvazkové arcidílo Čeňka Habarta *Sedlčansko, Sedlecko a Voticko: popis a dějiny krajiny mezi stříbropěnnou Vltavou a památným Bláníkem a vylíčení života jejího lidu* (1928). Slíbil jsem boubelaté ženě, že se za ní z knihovny zastavím v řeznictví. Zrovna bourala. Sundala z háku vepřovou půlku a odseknula hlavu s lalokem. Nabrala dech, až se jí prsa vzedmula, a během toho nadechnutí si naměřila ránu. Od námahy jí do stružky mezi vzedmutá prsa stekl curůček potu. Nad špalkem visel obraz čuníka s naznačenými čarami, něco jako bývaly krejčovské stříhy v Burdě, tady to ale byly řeznické seký. Prásk!

Z pohybu sekýrou jsem vyrozuměl, že mám zavřít oči. Na zavřená víčka mi boubelatá žena položila dva na palec silné plátky krkovice. Kolegyně v krámě na nás spiklenecky zamrkala a hodila na váhu třicet deka debrecínky.

Naproti na kostelní věži odzvonilo čtvrt na pět. Přitom bylo krátce po poledni. Rafije na ciferníku hodin ukazovaly půl deváté.

?

Udělal jsem krkovičky na houbách s americkými bramborami. Když jsem je dával do trouby, napadlo mě, brambory přece pocházejí z Ameriky, proč k nim ještě dodávat americké? Francouzské brambory jsou úplný nonsens. Francouzská je Eiffelovka. Od téhle věže se moje myšlenky vrátily k věži kostela u řeznictví. U večeře jsem se zeptal boubelaté ženy, co má znamenat to rozhašené různočasí. Údajně je kvůli farářovi. Při kázání pindá koniny, tak aby nevěděl, kdy je mše.

Zajímalo mě, jak to vypadá uvnitř kostela. Byl to kostel tichých modliteb se zvuknými amen – úderý sekáče mojí boubelaté lásky, které sem doléhaly přes ulici.

Rozdělení úlu na svislých rámcích je praktické, jenomže u mne o rámcích nemůže být řeč. Můj komodový úl se naprosto odlišuje od všech myslitelných typů úlů. Medník si včely zbudovaly v horním šupletí mezi košilemi. Pod ním mají v ponožkách plodiště. Do huňaté vlněné fusekle, kterou mám do pohorek, založily matečník. Ven vylézají ze šuplat dírkami po klíčích. Klíče v komodě nebyly už tehdy, když jsem ji přivezl z Kampy. To se s klíči stává, v každé domácnosti jsou nějaké, co nepasují do žádného ze zámků, a nikdo netuší, kde se vzaly. Za česno slouží ozdobné mosazné úchytky ve tvaru lvích hlav. Včelám se v jejich hřívách dobře přistává.

Tvůj

M.

Milý příteli!

Však jsem si již myslil, že dávno na mé psaní neodpovídáš, a měl jsem v úmyslu zase ti psát. Tím radostněji mě včera k večeru tvé psaní překvapilo, které jsem dostal náhodou v zdejším pivováře, kdežto jsem seděl s jedním krajanem, zdejším mydlářem. On právě dnes odjel do Čech vyzdvihnouti si dědictví po svém otci. Má zde fabričku mydlářskou a prodává též ve svém krámkě oleje, tak jsem mluvil s ním o cenách olejů. Zde stojí řepkový olej 361 ½ fl. R. W., tj. 30 zl. 25 kr. stř.!! Dřevěný je zde dokonce za 56 zl. R. W. (Reichs Währung je ke stříbru jako 6:5 totiž 5 zl. stř. je 6 zl. R. W.), dle toho vidíš, že zdejší cena řepkového je taková, že by se i od nás sem prodávati mohl.

Zdeňka byla teď právě nemocná, měla vyraženinu (Masern) a týden ležela, při tom takové zacpání, že krom medicín pro uvolnění jeden den 11 (jedenáct) klistirů dostala, než byl resultát v hrnci. Je na nás ale teď tak přivykla, protože je celý den okolo nás a s námi spí: tuhle ráno mi povídala: Já tě mám ráda jako ten kopec, jako to nebe. (Totiž nic většího neměla na porovnání, neb zde vidí jen ty ohromné kopce.) Často se zasměju její tyrolské němčině: des ischt mir glei, je mi to jedno, i kim geschwind, já přijdu hned atd., was hascht den epper, co to asi chceš, du giebscht mir eppes fines, ty mi dáš něco hezkého atd. My ji neučíme schválně lepší němčinu, a mluvíme s ní

pořád jen česky. Její jméno zde nikdo neumí vyslovit, říkají jí: Štinkele aneb Senka. Ona zas ze své strany říká místo Max Raks, místo Julius Lululus, a jednomu chlapci „das Otto“, neb bere Otto dle českého za neutrum.

Rád bych něco zvěděl o I. W., sám psát mu teď nechci a on mi také již skoro rok nepsal, a poněvadž se tam nyní znamenité věci dějí, často na něho vzpomínám. Nerad bych mu ale odsud psal, a nerad bych též, aby od tebe šlo zrovna psaní, neb naše policie zvlášť tam vidí pořád strašidla a nebere ohled na žádné přátelství.

Taky tě musím upomenout na to, že s počátkem února 1854 nastane nová celní smlouva mezi Rakouskem a Pruskem, čímž se okolnosti obchodní a fabriční v Čechách nesmírně promění. Hleď si zaopatřiti v čas nové celní tarify.

Piš mi zas brzy.

Jak to stojí s mými věcmi etc.

Tvůj

H. B.

Ještě dodatek ke včelám:

krmení pro ně připravíš takto. Na 1 lib. medu vezmi asi 1 ½ žejdlíka Melissenthee, a když se to smíchá, přidej buď skleňku (štamp) dobré kořalky, neb ½ žejdlíka červeného vína. To je dobře všem včelám dát z jara, když se čistiti a vyletovat začínají, ale jen každým asi 2–3krát, a sice vždy najednou asi 4–6 lotů toho a tu porci na dva dni. Tím dostanou po zimě novou kuráž do práce. Potom ale dávej nějaký čas tomu oulu vždy asi 3–4 dni, zase 4–6 lotů, ale již jen med trochu rozředěný melisovým thee (bez kořalky). Uvidíš pak, jak se budou rojit jako blázni. Včely tím dostanou chuť hodně moc zakládati červa, čím se 1.) brzy počet včel zvětší (asi za 20 dní je z vajíčka dokonalá včela), a tudy pak i počet pracovníc a netta práce, 2.) se ale též spíš rojí, a tudy zas roje mladé ještě času mají se zesílit a zásoby nanosit. Vůbec pravý včelař — to jest ideal včelaře — nemá své včely nikdy v zimě a na podzim krmit, nýbrž vždy jen z jara a v čas rojení, poněvadž tím potřeba podzimního a zimního krmení odpadnouti musí.

H. B.

Drahý příteli,

netuším, koho máš na mysli s iniciálami I. W., znám akorát Ivana Wernische. Svého času měl Wernisch slibně rozběhnutou básnickou kariéru, potom ale přišla *Pekařova noční nůše*. Už při jejím psaní měl pocit, že jde o něco víc, o něco osudového. Když vyšly kritiky, seknul s básnictvím nadobro. Seznal, že řemeslem, pro které je předurčený, je pekařina. Za honorář z *Pekařovy noční nůše* si koupil cihelnu a peče v ní vykřupané rohlíčky. Aby neztratil kontakt s literaturou docela, odběrateli jeho pečiva jsou

Meyrink	2 kornspitze
Kláštorský	4 loupáky
Němcovi	30 housek
Klostermann	bochník šumavy
Erben	2 dalamánky

Od dětství mám problémy s usínáním. Stane se, že probdím celou noc a ráno nevstanu. Boubelaté ženě vstávat ráno nevádí. Vyhrabe se z postele a bosky jde v županu před dům čekat, až pekař Wernisch přinese v nůši snídani. Nám dodává 1 kornspitz (pro mne) a 5 tvarohových plunder. Pak nemá být ta moje ženička boubelatá.

Ke včelám:

zdá se, že jim komoda svědčí. Opatrně jsem nahlédl do horního šuplete. Buňky plástu zbudovaného na límečku flanelové košile už naplnily medem. Líznul jsem si jenom na košť na prst. Chutnal starodávně po smaragdové zeleni, kterou je na domovním znamení na Kampě vykreslená ratolest v hubě modré lišky.

M.

Brixen 9/10 1853

Milý příteli.

Včera večer jsem dostal (Vídeňskou poštou, a ta je nyní tuze rychlá, neb dostávám teď z Prahy psaní dřív než z Brodu, protože chodí brodská přes Linc a pražská přes Vídeň, Lubljaň, tvoje poslední poštovní známky mají 8/4 Praha, 10/4 Laybach, 14/4 Brixen) tvoje psaní a podivnou náhodou jsem právě taky včera ráno ti odeslal do Prahy cedulku, abys můj byt pronajal. Nyní by to byla vůbec marná věc na mne s tím bytem pro mne na nejisto čekat, nebo co se vlastně může jmenovat naděje a vyhlídka odsud přijít, tu nemám. Nepochybně čekají, abych je přišel poníženě prosit, já zas čekám, aby oni mne bez prosení pustili — tak je těžko se sejít. Hlavní věc se rozhodne ale nyní brzy, neb silně doufám, že sem švagr Jaroš buď tento měsíc, neb ze začátku budoucího přijede. S ním musím rozumně promluvit stran budoucnosti a dle toho pak se budu řídit. V nejlepším pádu ale zde přes letošní zimu zůstanu — kdyby již pro nic jiného, tak proto, že nemám na cestu kožich, neb jsem svůj kožich po policajtech, kteří mne sem přivezli, zas nazpět do Prahy odeslal, a proto se kapricioniruju nejet odsud než v teplém počasí! Pronajmi jen byt bez ohledu, jako by mne nebylo, jestli se vrátím, vždyť se to nějak poddá.

Stran medu, kterýs mi chtěl franco poslat, činím ti následující návrh, abych tě jednou za tvé slibování

napálil a za slovo vzal. Mám u tebe dva mladé ouly, a sice K. B. (od tvého oulu F roj) a pak Z. (od tvého oulu W druhý roj). Onen můj roj (od F) je tuze pilný a snad si dost zásoby na zimu nanosil; ale oul Z jakožto druhý a pozdní roj bude jistě slabý. Vezmi tedy tolik medu, cos mi poslat mínil, a přidej k tomu ještě tolik medu, co by porto do Brixenu asi bylo dělalo, a ten všečen med dej hned teď oulu Z. Následek bude, že jistě znamenitě sesílí. Jestlis můj roj ještě nepoznamenal, tedy ho poznamenej H. B. — Vůbec jest to dobrá metoda oulům, kteří nejsou zcela silní, pokud ještě jsou v činnosti, přidat náležitou porci medu, a to ti radím stran všech mladých oulů. Pročs nenapsal, kterým 2 oulům jsi ten med vzal, nepochybně F. a W.? Budu-li z jara doma, hodlám, s tvým povolením, převzít hlavní direkci celého včelařství; v tom pádu bych si sám ještě nějaké přikoupil a směřovali bychom z počátku jen na silné rozmnožení oulů, totiž vynaložit všečen med silných oulů jen na sesílení slabých.

N. B. Abych toto psaní dlouho nezdržoval, odešlu ti ho raději hned; však tentokráte ne bez komise. Vystudoval jsem si to následovně. Poněvadž jsi mi bez toho nabídnul med poslat, tedy mi pošli kousek medu (ale buď ve voštinách, buď jen samovytečený, ale ne vyvařený), abychom poznali chuti rozdíl mezi českým a zdejším. K tomu ale přilož 1) vlněné punčochy, 2) můj maličký kostěný šach, ale bez škatulky, jen figurky, 3) jestli dostaneš někde, asi 2–3 špetky semene cukrovky (Runkelrübe). Slíbil jsem ho sousedu svému sedláku Eisgruber-Hansovi. Hleď jen, aby zde ty věci byly k mému svátku, ale všechny i s těmi,

o které jsem urgoval už předešle, a stále ještě je nemám, theku, mapy, atd.

Jenom mi piš hodně obšírně a o všem; to je zde moje největší potěšení, když psaní dostanu a když všecko vím, jak věci stojí.

Tvůj

H.

Drahý příteli,

v Habartově *Sedčansku* jsem objevil medailon včelaře Balka z Monínce. Cituji: Od útlého mládí přilnul celou duší ke včeličkám, jež později byly jeho jedinou radostí a chloubou. Měl veliký včelín, v němž bylo přes 80 úlů. Byly to jednak včely jeho, jednak v opatrování mu svěřené. Od časného jara do podzimu trávil celé dni ve včelíně. V té době zahálel stav v malé komůrce a usazovala se na něm silná vrstva prachu. Však bylo ve včelíně práce. Mnohdy usazoval i několik rojů za den. Staří pamětníci vzpomínají, jak pomáhali Balkovi vytáčeti med z plástů. Práce ta trvala často celé dva týdny. A tu nebylo v jeho domku nádoby, jež by nebyla naplněna vonným, zlatavým medem. V zimě tkalcoval, ale ani tehdy na včelařství nezapomínal: vyráběl znamenitou medovinu. Veškeré práce ve včelíně dělal si sám, počínaje úly a konče bytelným, bukovým medometem, jenž uváděl v pohyb řemenem zespodu. Za kuřák mu sloužil starý plechový máz; teprve později vyměnil jej za kuřák hliněný. Svě bohaté zkušenosti získal praxí, byl včelař samouk. Před jeho včelínem stával na památku z dřívějších dob úl, jenž se podobal neohrabanému medvědu; ten opatroval jako oko v hlavě. Jednalo-li se o včeličky, rád Balek mluvil a s nadšením, jinak mnoho řečí nenadělal.

Boubelatá žena zapochybovala, jestli není praštěná, jezdit na návštěvu k někomu, o kom jsem četl v knize z roku 1928, ale potom nařídila budík na 6.30. Bylo třeba si přivstat, vlak nám jel v 7.15. Do Monínce ne-

jezdí nic, nejbližší nádraží je v Heřmaničkách. Odsud se musí pěšky. Žlutá turistická značka vede po klikaté okresce nahoru do kopce k hotelu. Nebe bez mráčku, přesto se v jednu chvíli nad Moníncem strhla buřina. Mohlo za to pivo. Boubelatá žena se na hotelové terase kochala krajinou. Český Merán ji nazvali pro podobnost s jihotyrolskou krajinou kolem Merana veteráni z italské fronty. Mozaika vesnic, louky a pole a remízky vzniklé na vysbíraných kamenech a uprostřed dvojměstí Sedlec-Prčice. Boubelatá žena se kochala a já jsem vyzunknul čtyři benešovské dvanáctky.

Malá bouřka v letním parnu nezaškodí.

Balek, přesně jak popisuje Habart, bydlel v roubence s doškovou střechou. Podél ní se táhlo kamenné zápraží. Sotva jsem otevřel dveře, vykřičel na mne přešršel bezcenných pravd o kde čem, zejména se rozohnil o matkách. S jejich reprodukcí měl podle Habarta začít už za Rakouska a být v tomhle odvětví průkopník c. a k. formátu. Bohužel nešlo o včely. Mne nazval mátiprcem.

„Zasekanej oidipák,“ řekla na jeho nenávistné výlevy boubelatá žena. Jsem rád, že ji mám v podobných situacích při sobě, to sedlo.

„Co kafrá?“

Slyšel dědek dobře. Býval by po nás mrsknul kastrol se zlatavou tekutinou. Už se rozpřahoval. Nebyl to ovšem med. Balkovi se nechtělo vstávat od stavu a jít se vymocit na hnojiště. Na stavu netkal. Dřepěl za ním a báníl čibuky. Po včelách ani stopa. Zato byla na Balkově roubence naprosto neočekávaně poštovní schránka. Šup do ní s tímhle dopise-

M.

Milý příteli!

Tentokrát ti dlouho neodpovídám na tvoje poslední psaní: hlavní příčina, že jsem právě čekal ten čas švagra J. Pak jsem ale též od tebe očekával nové psaní, neb bylo z posledního vidět, žes tuze spěchal, a na mnohé věci, na které jsem se výslovně ptal, odpověď jsi mi nedal. Měl jsem na tebe sice trochu zlost, žes mi ty věci k mému svátku neposlal, oč jsem tě výslovně prosil (t. j. med, punčochy a šach), neb jsem tak na svůj svátek aspoň s jistotou psaní očekával a šach si zahrát chtěl, ale tak jsem několik dní marně čekal a huboval.

Sešel jsem se zde s jedním zdejší, t. j. Tyrolákem, který prý s tebou měl jednat: je to z Grödenu hračkář. Vyřizoval mi pozdravení od tebe. Ostatně se dost často trefí, že mne některý cestující Čech navštíví, ale místo potěšení zlobím se obyčejně, neb si tím více vzpomenu, že bych mohl sedět doma. Nedávno zde také wegen Abwechslung byl jeden lumpus celý otrhaný, jenž mi vypravoval, že byl též u Multererů v kondici a hrozná detaily o Brodu věděl. Resultát byl, abych mu dal nějakou košili, poněvadž ale chlap tuze lumpácky vypadal, nedal jsem mu nic, a odtáhl.

Co se týče tvého včelaření, musím tě ještě na něco upozornit. Musíš míti větší dbalost na oul W., který může snadno zahynout. Ostatním se sotva co stane. Ale oul, který roj dal jako W. často, pak tím rojením

tak zeslábne, že velmi málo zásoby na zimu udělat může, aneb kdyby i dost zásoby měl, přece v zimě trpí tím, že malý počet včel ve velkém oulu se dobře zahřáti nemůže. Kdo ví, neudělal-liš chybu, žes oulu W. alespoň dva pletence neubral (jestli totiž neměl mnoho včel). Takové zkrácení a zmenšení oulu může se lehce stát. Jestli tedy tento oul byl na lidu slabý na podzim, obvaž ho slámou a nech mu jen zcela malý výlet, jen co by jedna včela prolezla.

Prozatím končím svoje psaní a pozdravuju.

Tvůj upřímný

K.

Drahý příteli,

největší obrat má na Palmovce stánek s grilovanými kuřaty, protože má nejpronikavější reklamu, vůni. Grilovač nůžkami zamazanýma od oleje rozstříhнул kuře vejpůl. Při porcování zůstane biskup na jedné straně. Tohle kuře biskupa nemělo. Grilovačova otázka, jestli chci pravou, nebo levou půlku, postrádala smysl. Ostatní kuřata otáčející se na rožnících byla taky bez biskupů.

„Kde jsou?“

„Kdo?“

„Biskupové.“

„Na koncilu,“ odseknul grilovač.

Oplatil jsem trapárnu trapárnou:

„A kolem popelnice máte kostnici, k naprostý dokonalosti byste měl grilovat husy.“

„Ha, ha. Víte, proč jsem vám ještě nedal přes zobák?“

„Nebudete o moc silnější než já.“

„Moser, stačí?“

Cože, tohle prošedivělé hovado je Moser?

Ve svém spisovatelském rezervoáru mám historiku z dětství, o které si říkám, že ji jednou musím napsat. Hráli jsme holomajznu s Moserovou partou na dvorku na Janáčkově nábřeží. Povalili jsme lavičku, za druhou bránu určili klepadlo na koberce a pustili se do sebe. Moser měl osm sourozenců. Sám nepobral chytrosti

víc než houpací kůň, mezi nima byl ale lumen. Po něm to šlo s IQ jako ze schodů, jak byl Moserův otec při děláním harantů víc a víc zdevastovaný chlastem. Nade dvorkem se klenul vzrostlý jírovec, a protože Moser dostával sardel za sardelí, aspoň aby měl jedničku ze sběru kaštanů; to bylo jediné, s čím mu mohl starý Moserák pomoci. Vyšplhal do koruny a Klíma propálil tenisák skrz klepadlo. Gól! Snad starý Moserák spadnul ze stromu už před tím gólem, možná až po něm, to nikdo neví. Moser zahodil hokejku a běžel se podívat. Špičkou boty otce obrátil na záda. To už jsme stáli s vytřeštěnými očima kolem nich i my ostatní.

„No co, zhebnul,“ řekl Moser a pokrčil ramenama.

Proč jeho grilovaná kuřata nemají biskupy, mi neprozradil, ale vsadím se, že to má freudiánské provázanosti právě s otcem a výpraskama. Dostával od něj řemenem, až měl zadek samou plitvinu.

K tvým výčtkám ti povím následující: nic jsi ode mne dostat nemohl, protože jsem ti nic neposílal. Uvědom si, že není moje povinnost si s tebou korespondovat. Jestli mě budeš bombardovat svými nesmyslnými požadavkami, neuvidíš ode mne už ani písmeno. Nechám tě v tom tvém Brüxenu vysedávat u Elefanta, dřoubat se v nose a smrkance lepit zespoda pod židli. Víš, že to děláš, a neptej se od koho.

Včely si v komodě jenom medí. Doslova. Pláсты u límečků mají zavíčkované a pokračují ve stavbě buněk do rukávů. V pravém už jsou skoro u knoflíkové dírky na manžetě, v levém teprve v podpaždí. Přitom nejde o nesouměrné dílo, jsou to naprosto souměrné

pláсты, dočasně nesouměrně vystavěné, a to je setsakramentský rozdíl. Moje komodové včelstvo je v pořádku a zdravím jenom hučí. Chtěl jsem to zaklepat na dřevo, třikrát jsem ukazovákem ťuknul na horní desku komody, a tos měl slyšet. Jako když dirigent třikrát ťukne taktovkou do pultíku s notami a spustí symfonický orchestr.

S úklonou tvůj

Herbert von Včelojan

Brixen 27/12 1853

Milý příteli!

Krom tvého psaní přišlo zároveň i od švagra J. obšírné psaní a ohlášení, že množství věcí pro nás 18ho v neděli dali na poštu. Teď si ale pomysli můj vztek, když den ode dne marně čekáme, v pátek ráno tu věci měly být, a teprva na Sv. Štěpána jsme je obdrželi, neb určeny byly na strom štědrovečerní. Jen 4 dni tedy někde na poště se ty věci marně válely: což jsem nejvíc kvůli Zdence litoval, neb chudák má již od začátku prosince hanebný zdejší kašel, který vždy s vrhnutím spojen jest, a ačkoliv nic nebezpečného není, přece se tím namáháním a 6–10 za den vrhnutím nesmírně utrmácí. Hleděli jsme jí tedy na Štědrý den přec jen dle možnosti strom okrášlit a já jí dle možnosti některé hračky koupil, ačkoli s největší nechutí. Neb abys mohl míti ponětí, jaká je to prokletá zem, musím ti jen kupř. říci, že hračky, které se asi několik hodin odsud v Grödenthalu dělají a odsud do celého světa (až do Ameriky) rozvázejí, přece zde v Brixenu nejméně jednou tak drahé jsou než ty samé věci v Čechách (N. B. z Grödeny tam dovezené). Na Štědrý večer byli jsme živi dle českého obyčeje, totiž naobědvali jsme se u Elefanta a večer jsme měli doma ustrojenou večeři, totiž černou a smaženou rybu (a sice pstruhy samé, anť zde kapry nejsou), štrudl, vánočku, ořechy, jablka etc. K tomu jsme pili karlovičské srbské víno a pak punš doma udělaný.

Když pak na Sv. Štěpána věci najednou přišly, košen, posteby byly obloženy věcmi. Také to šlo jaksi dohromady. Jednu cigaru jsem si hned zapálil (jsou to ty samé, které jsme s Dederou na cestě sem kouřili, padlo jich tenkrát hodně, neb jsme celých 7 dní ani kouřiti nepřestali krom spaní — směšné náhody, tenkrát jsem je kouřil na vládní konto).

Letos zde máme zas notnou zimu jako v loni, vůbec jako bych sem byl z Čech zimu přivezl, neb zde jindy ani sních ležet nezůstal. Loni ležel do března, letos již od 14. prosince leží a pořád znovu padá a nic netaje.

N. B. Brixen a ne Brüxen, přece to kolikrát čteš v mých psaních, a pořád to píšeš naopak.

Teď přicházím na včely — jaks již pozorovati mohl mou zamilovanou věc. Balek mi psal dříve, že slaměňáky jeho jsou tlusté takto: _____

To jsem omaloval z jeho psaní. Nyní ale píše, že na ruku jsou, a to je mnohem víc. Rád bych věděl, jak mohou být při té tloušťce tak tvrdě pleteny. Toť by byla mistrovská práce! Jsou-li tak tlusté, pak arci zima neprorazí, i když stojí každý oul sám pro sebe a bylo by zbytečno slámu klást, ačkoliv by jim myši ani tak neublížily.

Jistá věc, že ve studených krajích jest sláma nejlepší materiál na ouly, jen to jediné, že se nedá s těmi ouly dobře manipulovat. — Těšilo by mne, kdybych mohl z jara již s tebou manipulovat: kdybych ve Valečově byl, koupil bych si hned nejméně 4–6 oulů a hleděl bych to provozovat ve velkém.

Při včelařství je ale hlavní věc váha: včelař má vědět, jak těžký je prázdný úl, každý pletenec, aby pak posouditi mohl zásoby a co se včelám smí vzít. Pastva včel je: z jara ořeší, vrby etc., angrešt, borůvčí, řepka a ovocné stromy; v létě mateří douška, lípa, smrky a jedle, jetel hlavně bílý, vůbec louky. Pochybuju sice, že by tvoje včely také do lesa lítaly, jisto jest ale, že v létě najdou v lesích nejvíc medu. Na podzim: pohanka. Stran pohanky bys udělal přeloučský kousek, kdybys ji nasel.

Piš mi zas brzo,

H. B.

Drahý příteli,

pod komodou praskají parkety, jak je těžká. Urychleně je nutné vytočit z ní med. Pláсты nejsou v rámcích, na klasický medomet můžu zapomenout. Analogicky k medometu musím vymyslet něco jako košilomet s odstředivou silou směřovanou do rukávů a na podolek, tudy bude odtékat medu nejvíc. Sestavit ho, k tomu je nezbytná literatura. Měl jsem dávno v úmyslu koupit si včelařskou příručku. Růžová ulice mi připadla, že má podle názvu ideální předpoklady, aby v ní byly dobré knihy o včelách, navíc je v ní antikvariát.

Nakoupil jsem tohle:

Hlinecký: *Úly americké vůbec, můj americký dvířák a jedinák zoláště* (nákladem vlastním v Praze 1904)

Pira: *Včelaření podběrné* (Maticе rolnická, 1873)

Včelařský kalendář 1925 (Svaz zemských ústředních spolků včelařských ČSR, 1925)

Vančura: *Hrdeční pře anebo Přísloví*. Není to o včelách, ale bylo to první vydání z roku 1930 ve Štorch-Marienově Aventinu.

Dzierzon: *Dvoják* (Zemský ústřední spolek včelařský pro království České, 1897)

Kodym: *Knihа včelařská* (Rohlíček a Sievers, 1863)

Český včelař, časopis věnovaný zájmům a pokroku českého včelařství (Zemský ústřední spolek včelařský pro království České, 1908)

Už se stalo pravidlem, že se při svých pochůzkách zastavuji v řeznictví. Boubelatá žena má dneska svátek. Zeptal jsem se jí, jaký dárek by si přála.

„Překvapení.“

„Dobře, něco vymyslím.“

„Nerozumíš mi, překvapení ti dám já.“

„Já chci ale dát dárek tobě.“

„Dáš mi, uvidíš,“ řekla trochu záhadně boubelatá žena. Z prasečí hlavy odsekla rypáček a zabalila ho do papíru s upozorněním:

„Ne abys ho ovařil, o takový překvapení nestojím.“

Když večer přišla domů, byla jí plná předsíň. Zula si boty, baloňák odhodila na botník.

„Kde jsi?“

„V pokoji u včel.“

„Tak pojď sem. Víš, co bych si přála?“

„Ne. Co jsem byl za tebou odpoledne v krámě, od té doby jsem napnutej.“

„Chci pomilovat.“

„Cože, tím?“

„Jo. Udělej mi to rypáčkem.“

em.

Milý příteli!

Náhodou zastalo tvoje psaní ještě tuto moji odpověď zde, a sice proto, poněvadž již od Nového roku každodenně čekám psaní s nějakou rozhodnou zprávou stran té podivné cesty švakra J., kterou již od jara 1853 očekáváme. Již si věru ani jinak mysliti nemohu, než že si z nás blázny dělá, neb již několikrát po sobě udělal stejný Schwenkung: vždycky několik psaní po sobě nám oznamuje, že jen ještě jistá věc ho zdržuje a že ale v tu a v tu dobu ještě odjede (to je obyčejně ale několik neděl vzdálené), když pak těch několik neděl pročkáme a již každý den čekáme oznámení, že vyjel, a také již příčina, která jej zdržovala, pomínula: pak nám ještě dlouhý čas pranic nepíše... my ten celý čas ještě čekáme na oznámení, že již vyjel, pak ale jako by nic přijde zas psaní, že z toho nemůže nic být, a spolu oznámení zas nové příčiny, která ho zdržuje a po jejímžto odstranění vyjede. Poněvadž již toho mám dost, psal jsem mu posledně: nemůže-li sem do 15. ledna přijet, aby již do konce sem nejezdil. To jsem učinil jen proto, poněvadž myslím, že by byl v stavu ještě rok nás tím příjezdem kašparovat a my jsme jako na trní.

Psal mi z Tábora náš společný přítel Chobot. Tu špekulaci s laňkou ať ale nechá bejt. To je tak nepraktické gusto do zahrady! Mne třeba by více těšilo pořádné tele nebo sprostá koza. Proč tedy laňku? Ofrká mu tam všechnu trávu a píci, kráva to pak nerada bude žrát. Přeci je to básník.

Zde je letos neobyčejná zima: sněhu tolik, že málem do města nemůžeme, pořád padá jako z pytle. — Zdenčin kašel již pomalu přestává, alespoň již teď nevrhne.

Mělnické jsme zde pili podivnou náhodou, měli jsme ho stát na stole v zadním netopeném pokojíku, kde nám ale pro velkou zimu jablka etc. zmrzly. Víno nebylo zmrzlé, ale když jsem ho k načnutí do topného pokoje přinesl a odšpuntoval, v okamžení byla flaška plná ledu. Museli jsme díru protlouci, a tak přece asi 3 malé vinné skleničky vytekly. Jednu jsme vypili: to ale bylo nejvýbornější víno, které si člověk pomyslit může. Když to pak za několik hodin ve flašce rozmrzlo, nebylo to ani vínu podobné, ale vlil jsem do toho nazpátek zas ty dvě skleničky essence, a pak bylo víno přece tak dobré, jak jsem doma píval. — Zdejší víno je neřád, ačkoliv je zde nyní žejdlík za 18 kr. w. č.

Až na stane čas rojení včel, neopomeň mi všechno důkladně psát, jakož i o ostatním hospodářství, jak opravdivém, tak i hračkovém. Mně zde ty věci tuze těší vědět, a když máš chvíli, tak mi to trochu popiš. Pro svoje včely, abys udělal hodný rámus, neopomeň nasít té pohanky, ona se všude i v nejspatnější půdě daří, můžeš ji leckde do kouta pohodit. Ona brzy po zasetí začne kvést a kvete pořád bez konce: 18. juli ji sklídil (t. j. požal). Dle toho se můžeš řídit a pak ji nech, až zmrzne. Jestli naseješ pohanky, můžeš směle i nejslabší roje nechat a napasou se na ní bohatě. Hustě ji ale nesmíš set, ona se tuze rozkládá.

Tvůj

H. B.

Drahý příteli,

tentokrát jenom telegraficky o včelách, dole před barákem stojí Hakl a opírá se o zvonek. Objevil nějakou putyku v Karlíně a je nadržžený ji oprubovat. Určitě si vzpomeneš, jak jsem byl rozpačitý, že se mi včely usadily v komodě. Už se to zlomilo a zrovna jako pro tebe jsou i pro mne největší radost. Ráno se svítáním se v pokoji zvedne vítr, to včely vylétly z komody a máchají křídly po pokoji. Boubelatá žena jde pro pečivo a já otevírám okno, aby mohly ven. Proderu se větrem, žlutou mlhou včelích tělíček, dlaní smetu ty, co usedly na kliku, a fíííí! Na Palmovce je na billboardu plakát na film podle Haklova scénáře *O rodičích a dětech*. Ještě ho ani lepič neměl dolepený a už na něm ty moje včely debužírovaly. Udělal jsem poznatek, že vydatná snůška nemusí být jenom z věcí, kde jsou květy, z květovaných šatů atd. Mezi kolejami a estakádou je ve statku vrakoviště aut. Nabořené kraksny tu leží na dvoře rozřezané autogenem. Včelám zachutnaly karburátory. Je z nich výtečný těžký černý med s uzenou vůní.

Na tvoje opakované naléhání jsem zasel pohanku. Hrst jsem jí rozhodil po koberci, pro forma, aby se neřeklo. Řeknu ti ale, že je zvláštní vidět, jak mi raší podlaha. Už se těším, až rozkvete.

No jo, už jdu! V mobilu mi zavrnila esemeska od Hakla, jestli nepohnu prdelí, že půjde do té hospody sá-

m.

Milý příteli!

Tvoje psaní zas přišlo nějakému maňasu do rukou, který ho zdržel, neb ačkoliv má pražský štempl 30/5, přišlo sem teprv dneska a má na sobě vytištěny ještě dva nějaké štemple, které ale ani čert nepřečte. Předevčirem jsme dostali konečně psaní, že švagr Jaroš toho dne, totiž 22/1, vyjel, poněvadž se ale na cestě asi 7 dní zdrží (den v Holomouci, 2 ve Vídni, 4 v Hradci Štýrském), dorazí sem asi tak 3. neb 4. febr. Teď snad to už bude jistá pravda. Zároveň jsme se taky dozvěděli, že vyhrál z lotta 1 936 zl. stř. a málem by vyhrál 20 000 zl. stř., totiž vyšlo 3. 23. 32. a on sázel 3. 24. 32., vyhrál na ambo a extrato, při čemž mu ale, jak píše, jen asi 400 zl. čistého užitku vypadlo. To ostatní tedy prosázel. Divné vyrazení!

Stran příjezdu domů (až mne pustí) jest už také plán hotov. Již dříve ustanoveno jest, že první zastavení budeme držet v Holomouci u rodičů Julie, tam přijedou Jarošovic. Odtamtud se pak pojedou do Kolína, a sice na noc, tam přijedeš ty a tu noc všichni pohromadě strávíme, načež pak odjedou ráno Pražáci do Prahy a my se posypeme do Brodu. Neb mám již umíněno, že do Prahy ani nepojedu, leda někdy později. Doufám, že s tím budeš srozuměn: štafetu nepotřebujeme žádnou posílat, všechno se zařídí jednoduchým psáním.

Já se zde často zabývám včelařstvím, ale jen na papíře, sestavil jsem si ale výborný spisek o tom.

Soused sedlák Eisgruber má zde na čtyřech místech včelníky. Dle zdejšího způsobu mají totiž boudky, do kterých se 12–18 oulů vejde dvěma neb 3 řadami nad sebou. Med zdejší je ale tuze špatný proti českému. Eisgruber je taky lakomec a přišel již letos o dva oule a jeden doklepá jistě. V létě mu posel roj hladem, poněvadž hned po rojení nastaly dlouhé deště a on roji v prázdném oulu nic jísti nedal. Nedávno mu jeden zmrzl, kterému navzdor mé radě nechtěl nic přidat: to víš, že včely, když mají potravu, nezmrznou, ovšem ale čím jim je víc zima, tím více jedí. Druhý oul v těch samých okolnostech teď kurýruje, ale myslím, že nadarmo. U nás by byl asi nejlepší systém včelařský: nevybírat nikdy med ani z jara, ani na podzim, nýbrž nechat včely rojit, ale po rojení hned oulu všechn med odebrat a postavit nové věnce tak, aby se nikdy víc než jednou rojily. Ten plán bys měl letos provést s oulem tvým W. Nevezmi mu naschvál nic, a jde-li jeho dílo až dolů, tak mu jen, až začnou stromy kvést, podsaď jeden pletenec (ale víc ne) a hned po rojení mu vezmi pak veškerý med. Rád bych věděl, jaké to bude mítí následky.

H. B.

Praha 20. 5. 2008

Drahý příteli,

co znamená pro ostatní televize, je pro nás s boubelatou ženou scrabble. Oba radši koukáme na písmena. Rozhodně neomdlévám blahem, když mám napsat knihu nebo článek do časopisu, písmena ve scrabblu jsou ale něco jiného. Blíží se to rituálu woodoo, když boubelatá žena protřepe písmena v sáčku. Tady nejde o vyjádření čehokoliv prostřednictvím písmen, jde o písmena samotná. Zanořím do sáčku prsty a vytáhnou Ř. Jakmile člověka začnou napadat slova na ř, je ztracený. Po Ř jsem si vytáhnul Y H Í C T. Na tahu byla boubelatá žena. Ze svých písmen poskládala na hrací desku slovo ŠTOKY. Kontroval jsem slovem CHYTÍ za 13 bodů. Tady je začátek naší partie:

								V	Č	E	L	A
	T	Á	F	L	O	V	Á	N	Í			T
			I					Ě				R
			L			Š						O
B			C	H	Y	T	Í					P
U			K							K		I
R	O	J	Á	Č	E	K		B		L		N
G					R	Y	B	A	Ř	I	T	
U					B			R		K		
E	T	N	O	L	O	G		B	R	A	K	Y
T					V			A				
E					N			R				
					Í			K				
					M	E	D	O	M	E	T	

Potom jsem udělal za 25 bodů BURGUETE, se zdvojenou hodnotou písmena G. Boubelatá žena mi ho odmítla uznat. Musel jsem pro atlas a ukázat jí Burguete na mapě Španělska. Vpravo si všimni, že je KLIKA. Boubelatá žena za ni vzala. Octli jsme se ve vesnické taverně. Od pípy na nás houknul hostinský:

„Odešli rybařit k Río de la Fábrica.“

Zeptal jsem se ho, jak se tam dostaneme.

„Po silnici,“ řekl hostinský a dál se věnoval roztočenému pivu.

Sinice se vynořila ze stinných lesů do pražícího slunce. Před námi se táhlo říční údolí. Za řekou čněl strmý kopec. Na kopci bylo pohankové pole. Na svahu jsme zahlédli mezi stromy bílý dům. Bylo hrozné vedro a my zůstali pod stromy poblíž přehradní nádrže přes řeku.

Sebral jsem prut opřený o strom, plechovku s návnadou a podběrák a vyšel jsem na hráze. Postavili ji tam, aby nadržela dost vody pro plavení dřeva. Propust' byla uzavřená a já se usadil na jednu přitesanou kládu a pozoroval jsem hladké klouzání řeky předtím, než přepadla a roztříštila se ve vodopádu. Bílé zpěněná voda u paty hráze byla hluboká. Zrovna když jsem vnadil, vyskočil z té bílé vody pstruh proti vodopádu, a ten ho strhl zpátky. Než jsem dostal návnadu na udici, vymrštil se proti vodopádu další pstruh, proletěl zase tím krásným obloukem a zmizel ve vařící se vodě. Zatížil jsem udici pořádným olůvkem a spustil ji do bílé vody těsně ke kraji dřevěné hráze.

Drž mi palce, aby mi zabral nějaký kapitální kus.

M.

Až dneska (25. 5. 2008) jsem našel čas dokončit dopis, který jsem ti před pěti dny rozepsal. Prvního pstruha jsem necítil ani tukuť. Poznal jsem, že zabral, když jsem udici povytáhl, a vytáhl jsem ho pak z vroucí vody u paty vodopádu s takovým mrskáním, že mi ohnul prut skoro vejpůl, a vyhodil jsem ho na hráze. Byl to pěkný pstruh a já ho vzal hlavou do klády, až se domrskal, a pak jsem ho strčil do brašny.

Zatímco jsem ho měl v práci, vyskočilo proti padající vodě několik dalších. Sotva jsem navnadil a znovu spustil udici, zabral mi nový, a já ho vytáhl stejným způsobem. Za malou chvíli jsem jich měl šest. Všichni byli skoro stejně velcí. Rozložil jsem si je do řádky vedle sebe, všechny hlavami stejným směrem, a prohlížel jsem si je. Byli nádherně vybarvení a pevní a tuzí z té studené vody. Protože bylo horko, rozřízl jsem je všechny a vykuchal jim vnitřnosti, žábry a všechno ostatní, a zahodil to přes řeku. Odnosl jsem pak pstruhy na břeh, opláchl je ve studené a hladce těžké vodě nad hrázi, natrhal jsem kapradí a naskládal všechny pstruhy do brašny, tři vedle sebe na vrstvu kapradí, pak další vrstvu kapradí, na tu pak zbývající tři pstruhy a ty jsem znovu přikryl kapradím. Vyjímali se v tom kapradí moc pěkně a brašna se bachratila a já ji uložil do stínu pod stromy.

„Máš něco?“ zeptal se Bill. Držel prut i brašnu i podběrák v jedné ruce a potil se. Neslyšel jsem ho přicházet kvůli rámusu padající vody.

„Šest. Cos chytil ty?“

Bill si sedl, otevřel brašnu a položil do trávy velikého pstruha. Pak vytáhl tři další, každý byl ještě o něco větší než ten předchozí, a vyložil je bok po boku ve stínu stromu. Obličej měl celý zpcený a šťastný.

„Jaký máš ty?“

„Menší.“

„Ukaž!“

„Mám je zabalený.“

„Jak jsou vážně veliký?“

„Všichni asi jako ten tvůj nejmenší.“

„Netaháš mě za nos?“

„Rád bych, kdybych moh.“

„Všechny jsi chytil na červa?“

„Všechny.“

„Ty flákači líná.“

Bill uložil své pstruhy zpátky, pustil se k řece a v chůzi pohupoval otevřenou brašnou. Byl od pasu dolů celý mokrý a já věděl, že se určitě brodil v proudu.

Vyšel jsem po silnici nahoru a přinesl obě láhve vína. Byly studené. Když jsem je nesl zpátky ke stromům, opotily se drobnými kapičkami. Prostřel jsem k obědu na novinách, odzátkoval jsem jednu láhev a druhou jsem opřel o strom. Bill se vracel, osušoval si ruce a brašnu měl nacpanou kapradím.

„Podívejme se na tu flašku!“ řekl. Vytáhl špunt, naklonil láhev a napil se. „Hu! Až člověku slzy vyhrknou!“

„Ukaž, ať to zkusím!“

Víno bylo ledové a chutnalo slabě po rzi.

„Není to tak mizerný víno,“ řekl Bill.

„Vychlazení mu pomohlo,“ řekl jsem já.

Mezitím se vrátila i boubelatá žena, která si pod přehradou ráchala v proudu nohy.

Rozbalili jsme balíčky s obědem.

„Kuře.“

„Tady jsou vajíčka natvrdo.“

„Vidíš někde sůl?“

„Nejdřív vajíčko,“ řekl Bill. „Potom slepice, to by pochopil i Bryan.“

Boubelatá žena na mne mrkla. Billova zmínka o Bryanovi nás definitivně utvrdila v tom, že jsme se ocitli v Hemingwayově *Fiestě*.

„Ten umřel. Čet jsem to včera v novinách.“

„Ne! Vážně?“

„Vážně. Bryan umřel.“

Bill odložil vajíčko, které právě loupal, a vybalil z kusu novin kuřecí stehýnko. „Měním pořadí. Kvůli Bryanovi. Na počest velikána z řad prostého lidu. Nejdřív slepice, potom vajíčko!“

Po obědě jsme vyrazili nahoru po silnici do lesů. Domů do Burguete jsme měli dlouhou cestu a byla už tma, když jsme přecházeli přes pastviny na silnici a po silnici mezi domky s osvětlenými okny k hostinci.

Zůstali jsme v Burguete pět dní a jaksepatří jsme si zarybařili, a proto se nediv, že dopis má na obálce španělskou známku a razítko.

Adiós,

M.

Milý příteli!

Budeš se tomu divit, že dlouho neodpovídám, ale příčinou toho je jenom švakr Jaroš. Myslil jsem totiž, že již toto psaní až posud napsané zde zadržím zatím, až mi bude psát zcela jistě den, kdy sem dorazí, abych ti přece již mohl na jistotu psát, že sem přijede. Zatím ale dle jeho obyčeje to zas šlo podivnou cestou. Když jsme zde již s netrpělivostí čekali od něho psaní z Hradce Štýr., tu zatím přijde psaní od Adelheit z Prahy, že nevyjel, jak nám zcela na jisto psal dne 22/1, nýbrž teprva 26/1. Čekáme od té doby, ale teprv teď jsme dostali skutečně od něho psaní z Hradce, a k nemalé mrzutosti jsme se dozvěděli, že ani 26/1 neodjel z Prahy, nýbrž teprv 31/7 a teprv 4/2 do Hradce dorazil, tam se ale asi 8 dní zdržeti musí, a tedy ho asi 17/2 čekati můžeme. On už sám musel uznat přílišnost svého odkládání, a proto raději nás obelhal a Adelheit navedl, aby nám psala, že 26/1 odjel. My ale jsme to zmerčili, protože Adelheit psala, že se na cestě moc zdrží. Spěchám ti tedy odeslati toto psaní. — Zde panuje taková dražota, že je to až k smíchu. O posledním trhu zde byl štár (½ míry rakouské) pšenice za 6 zl. 36 kr. RW., to jest asi 13 zl. v. č., tak že by tedy míra byla 26 zl. v. č.! Ve všem ostatním je to taky tak. Vína je zde žejdlík za 10 kr. RW, t. j. 8 kr. stř., kdežto jindy zde holba bývala za 5–6 kr. Piva je zde holba za 12 kr. v. č. Taky začí-

nají již tady vozit z Itálie stříbro totiž privátní, neboť když agio je již po 30 pt., prodávají Italiani své peníze s vejdělkem: oni tam bankonoty neberou (již v dolejší cípku Tyrol nejdou jiné peníze než zlato a stříbro) a mají zlata a stříbra dost. To je pěkná věc s tím agiem!

My jinak jsme všichni dobře zdraví a Zdenka se teď zas po kašli sebrala. Ale zima nás tuze pronásleduje. Byt náš je vlastně letní domek a na takovou zimu jako letošní není zřízen. Včera v noci padal zas sníh a dnes je notná vánice s mrazem. Za to ale očekávám, že jak to jednou praskne, hned nastane krásné jaro, a to nepochybně již na začátku března.

Obdržel jsem Dzierzonův časopis a přečetl, ale čím dál tím více pozoruju, že je tluchuba a spekulant. Škoda by bylo papíru, abych ti to měl rozkládat, jaké patrné hlouposti jsem v těch několika číslech shledal. Jen o jednom se zmíním. Jest to v čísle 3 (März), kde praví: hütthe man sich die Bienen künstlich durch das sogenanntte speculative Füttern zu wecken etc. Jak mizerná a bezhlavá kecanice je všechno, co tam o tom Dzierzon píše, poznám zdravým rozumem lehce. Sám on na straně 39, kde jsem si křížek olůvkem udělal, praví, že matka hned z jara, ba již v lednu silně vejce nese. Při tom hlupák! již docela zapomněl na to, co napsal N. 3, neb když víš, že se po snesení vajíčka za 3 dni červík vylíhne, který silně žere a kterého včely musejí opatřiti, nahlídneš přece, že v ten čas (totiž v březnu neb dubnu, kdy ořeší a vrby kvetou a včely již z nich prášek snášejí, který jest právě hlavní potrava pro ty červíky) není nebezpečno včely „zu wecken“ krmením — zrovna tak, jako by někdo řekl, že je

nedobře dráždit koně ovšem! To krmení je jen právě proto, aby včely tím více chuti měly mladé ošetřovat a aby ten čas, když stromy kvetou a hlavní pastva nastane, již nebylo mnoho nových pracovníků v oule, a aby tedy tím víc nanesly.

Měj se dobře,

H. B.

Praha 29. 5. 2008

Drahý příteli,

boubelatá žena byla výletem do Španělska nadšená. Nevadilo jí, že jsme většinu času rybařili, našla si svoje vlastní zábavy. Při dnešní partii scrabblu poskládala na hrací desku slova PAMPLONA a BÝK. Vzápětí za kliku a vejít do taverny v Burguete se nerozpakovala, teď ale zaváhala, za co má vzít býka.

Za rohy.

Býk vběhl dovnitř do arény. Byl to dobrý býk, velký býk, obracel se a útočil znovu a znovu s lehkostí a jistotou. Byl to přesně býk, jakého si jen Romero mohl přát. Když skončil práci s muletou a byl připraven býka zabít, dav ho donutil, aby pokračoval. Nechtěli, aby ještě býka zabíjel, nechtěli, aby to skončilo. Romero pokračoval. Bylo to jako lekce z boje s býkem. Spojoval všechny obraty v jeden proud, všechny byly dovršené, hladké a uzavřené jako gesta bohoslužby. Nebyly v tom žádné triky a mystifikace. Žádná hrubost. A každý obrat při svém vyvrcholení diváka až zabolet. Publikum by si přálo, aby to neskončilo nikdy.

Býk se pevně zapřel všemi čtyřmi do země a byl přichystán k zabíjení a Romero ho zabil přímo pod námi. Postavil se profilem přímo před býka, vytáhl meč ze záhybu mulety a podíval se podél ostří. Býk ho pozoroval. Romero na býka promluvil a poklepal mu na jednu nohu. Býk zaútočil a Romero si na jeho útok počkal, s muletou nízko u země, s pohledem

zaměřeným podél ostří, nohama pevně na zemi. Pak najednou, aniž udělal jediný krůček vpřed, splynul s býkem v jednu hmotu, meč vnikl vysoko mezi lopatky, býk se hnal dál za nízko držným flanelem, který mu zmizel, jakmile Romero náhle uskočil stranou, a bylo po všem. Býk se pokoušel pokračovat ve výpadu, ale začaly se mu podlamovat nohy, zhoupł se ze strany na stranu, zaváhal, potom padł na kolena a Romerův starší bratr se nad ním zezadu naklonil a vrazil mu do šije hned za rohy krátký nůž. Prvním bodnutím se minul cíle. Bodł ho tedy znovu a býk se převálil, zacukal sebou a ztuhl. Romerův bratr s býčím rohem v jedné ruce a s nožem ve druhé se podíval nahoru do předsednické lóže. Celý amfiteátr mával kapesníky. Předseda se podíval z lóže dolů a zamával taky. Bratr uřízl mrtvému býkovi černé ucho, poznamenané vrubem, a přiklusal s ním k Romerovi. Býk ležel na písku, těžký a černý, s vyplazeným jazykem. Ze všech stran arény se k němu seběhli kluci a rozestavěli se do kroužku kolem. Začali kolem býka tancovat.

Romero vzal od bratra býčí ucho a zdvihł je vzhůru k předsedovi. Předseda se uklonil a Romero, který běžel, aby předstihł dav, přiběhł k nám. Natáhl se u barriery nahoru a podal ucho boubelaté ženě. Pokýval přitom hlavou a usmál se. Dav ho obklopil ze všech stran. Pokynul jsem Romerovi vztyčeným palcem. Był dneska opravdu dobrý.

„Ty bídáku,“ řekla boubelatá žena, „ty nežárlíš?“

„Vůbec ne.“

„Jenom počkej!“

„Nemám důvod žárlit. Romero byl nebezpečnej na posled v roce 1924, kdy ho viděl v areně zápasit He-

mingway. Tehdy byl nafoukaný hispánský macho. Jakmile ho Hemingway učinil postavou *Fiesty*, stal se za jeho konání odpovědný on. Já zas jsem se zmocnil *Fiesty*. Zatoužil jsem mít ve své knize býčí zápasy a krevnatější než Hemingway je nikdo nesvede. *Fiesta* se stala součástí dopisů Havlíčkovi. My dva jsme rovněž jejich součástí a dopisy jsou zase součástí *Dopisů*. Už ne Hemingway, nýbrž já rozhoduju, co kdo z nás udělá. Mohł bych napsat, že Romero odnesł uříznuté býčí ucho do ordinace k otorinolaringologovi, ale nechal jsem ho, aby ho hodil tobě. Myslel jsem, že ti tím udělám radost.“

„Kradeš jenom v literatuře, nebo i v supermarketu?“ napřčila se boubelatá žena.

„To není krádež, to je postmoderna.“

„Pitomečku! Vy si s Romerem fakt myslíte, že ohromíte řeznici hovězím ouškem?“

Ob dvě řady seděli Jake a Brett. Celou dobu rozpačitě sledovali, jak se s boubelatou ženou hádáme, proto jsem odstavec začínající Romero vzal od bratra býčí ucho škrtnul a nechal Romera hodit ucho Brett, jak to má ve *Fiestě* Hemingway.

M.

Milý příteli!

Pokud zde Jaroš byl, nebylo ani pomýšlení na pořádnou odpověď, protože jsme celý den ani hubu nezařveli. Ten celý čas (přijel 17/2) nehnuli jsme se ani z našeho osamotnělého domečka, leda že jsme chodili k Slonu na oběd, večere jsme si nechali nosit domů. Hostinský nám poslal pro Jaroše postel etc. do našeho domečku: a tak jsme od rána až do 12 v noci i déle pořád si vypravovali. Já bych ani toho vyrazení za darmo neměl od vlády, dostal jsem hned po jeho příjezdu nařízení, že nesmím, dokud zde Jaroš bude, z města vyjít a že se musím každý den mezi 11–12 hod. v poledne u podkrajského ukázat. Tak jsem tedy vždy před obědem musel udělati komocí pro lepší trávení: že jsem z města nesměl, hůř by bylo bývalo, kdyby mi poručili každý den asi 1/2 míle za město vyjít, neb zde právě taje a všude je samá louže!

Já nyní zrovna zadám k řediteli nejvyšší policie žádost, kterou ti zde doslovně kladu:

Euer Excellenz!

Mein Bruder, der Kaufmann Fr. K. Havlíček zu Deutschbrod in Böhmen hat mich aufgefordert, damit ich mich an seiner daselbst soeben ins Leben gerufen industriellen Unternehmung betheiligen möchte, wozu aber meine persönliche Mitwirkung und Anwesenheit daselbst unumgänglich nothwendig ist. Daher fühle ich mich im Interesse meiner Familie, deren künftige

Existenz sicher zu stellen ich nicht so leicht wieder Gelegenheit hätte, verpflichtet, bei Euer Excellenz die ehrfurchtsvolle Bitte zu stellen, es möge die im Jahre 1851 über mich verhängte Confinirung in Brixen behoben, und mir die Rückkehr nach Deutschbrod in Böhmen gestattet werden.

K. Havlíček

Nediv se, že je to tak krátké, učiní beztoho jen to, co budou chtít, a drželi by mě ještě za blázna, že je přesvědčovati chci. Ostatně jim povídám dost: že mám v úmyslu místo novin presovat v Brodě olej ze sympathie pro presy, a tuto nevinnou sympathii snad mi za zlé pokládat nebudou; že se ale o svou rodinu starat musím, s kterou za 500 zl. stř. ročně žít ani kapitály dělat nemohu, to oni vědí tak dobře jako já. Kdyby byli tenkrát v roku 1851 jen týden počkali, až se Napoleonovi ve Francouzích Staatsreich podaří, jsem přesvědčen, že by mne nebyli nikdy konfinovali, obzvlášť kdyby byli viděli, že se chápu opravdu oekonomie a fabrikace oleje!

Zima nás zde letos pronásleduje hanebně: sníh zde posud leží, a to hodně padal ještě za Jarošovy přítomnosti nový. Zde se všeobecně očekává po tak tuhé zimě hezké jaro. Jestli tak potáhnu odsud k domovu, těším se již napřed, až zas pod sebou ucítím železnici. To je hned jiný život, a kde nejsou železnice, je svět zabeđen.

Piš mi jen brzy (máš-li čas).

Tvůj

H. B.

Piš mi taky, až začnou včely tvoje lítat na ořeší etc.

Praha 7. 6. 2008

< 60

Drahý příteli,

o víkendu jsem konečně sebral med. Na výrobu medometu kvůli našim výletům do Španělska nebyl čas. Před komodu jsem rozestavil hrnce. Potom jsem otevřel šuple a začal z něj odebírat košile. Byly lepkavé a těžké. Nožem na vykostování, který si na to boubelatá žena půjčila v řeznictví, jsem odvíčkoval pláсты. Každou košili jsem několik minut podržel nad hrncem a nechal med prýštit samotokem. Boubelatá žena hrnce vážila. Panenského medu bylo:

kostkovaná flanelová	2,5 kg
černá	3,5 kg
hugo boss ze sekáče	2,8 kg
lacoste s krátkýma rukávama	1,5 kg
černá z c&a	3,3 kg

V levisce, kterou mi boubelatá žena koupila za vyhozeného bushmana, byl plodový plást. Opatrně, abych neublížil matce, jsem ji vrátil do komody. Z ostatních košil jsem zbytek medu vyždímal, jako když se ždíma prádlo.

Dostal jsem přitom do rukou spoustu žihadel. Už si konečně musím koupit dýmáček. Našel jsem ve *Včelařském kalendáři 1925* reklamu na firmu, co vypadá seriózně. Vyfotil jsem ti ji a posílám na samostatné

stránce. V podstatě jsem už rozhodnutý, že si dýmáček objedná u Strnada.

Vyždímané košile jsme pověsili do koupelny na šňůry nad vanu. Až uschnou, poprosím boubelatou ženu, aby je složila do komínků. Ne že bych to nesvedl sám, ale ženská ruka je přeci jenom pečlivější. Pokud nedojde k nějakému zběsilému rojení, měli bychom se stávajícím počtem košil vystačit do podzimu.

M.

61 >

**Sluneční tavidla vosku. Vařáky na vosk parou
a lisem. Novinka apis, sířič na plásty.**

Veškeré včelařské potřeby.

Krmítka plechová, skleněná, kleště, nože, kukly,
rukavice, mezistěny z prima vosku, lišty
na rámký, medomety atd.

Ceník na požádání zdarma a franko.

• • • • •

Vyznamenán na hospodářské a včelařské
výstavě v Praze 1922

FRANTIŠEK STRNAD

včelař a strojní výroba včelař. potřeb,
Libeň, Čechy

Milý příteli!

Tentokrát se ukáže zas v mých financích deficit následkem Jarošovy přítomnosti a vůbec většího vydání v zimě. Poněvadž ale teprv ku konci dubna dostanu peníze a právě nyní se nechci zvláště k nim obracet, prosil bych tě, kdybys mi ku konci tohoto měsíce března 50 zl. stř. sem poslal. Proto je potřebuju ke konci měsíce, protože platím v ten čas konto v hostinci a nerad bych zůstal viset. Buď tedy tak laskav a zařid' to, abych okolo 31/3 neb alespoň 1/4 ty peníze zde měl. — To je taky jedna z věcí, která mne zde dopaluje: asi 1200 zl. stř. zde do roka spotřebujeme (krom šatstva) a nemáme za to nic než nepohodlí a zlost. — Teď zde již začalo zeleno jak na žitech, tak i tráva, ačkoliv před týdnem všude byl sníh. Mezi dnem je zde notné horko. Včely zde již lítají na pořád: co tvoje?

Pravé psaní dostaneš, až zas tvoje přijde; to jest jen cedulka. Buď zdrav, my všichni teď kašleme.

H. B.

Drahý příteli,

dneska při scrabblu poskládala boubelatá žena slovo ROKYTKA. V rameni pod Bulovkou, kde ústí do Vltavy, v ní rejdí kapitální štiky. Krmené jsou kundí krví, jdou po ní jako vzteklé, co nához se třpytka zahákne o vložku a nacucaný pešek ohne prut, jako by člověk táhnul parník. Štika zaútočila až u břehu ze saponátové pěny a podebrat jsi ji mohl hovnem, hovna se prolínají na hladině s dřívím z rozlámaných lísek ze zelinářství na Palmovce, do Rokytky naházeli i shnilá rajčata a hlávky plesnivé kapusty, tím štikou bacit nešlo, na to musí být těžší kalibr. Kolega, co chytal vedle mne na pešky svojí dcery, dostal štikou metrovou a musel ji bacit po lebze tyčí. Rezatých tyčí se v roští válí hafo, načež přijeli fyzlové s houkačkou. Ne kvůli zabité štice, tou tyčí před štikou někdo majznuj Ukrajince. Když ho nakládali do sanitky, žmoulal v ruce zakrvácený šnuptychl, už ho ale zmerčili i ostatní rybáři. Tady je o návnady frkér, nejrychlejší byl Kaderka, znám ho od vidění, posedává u Moserova stánku, on už je na penzi a tenhle Kaderka na ten šnuptychl lacnul sumára.

Využil jsem K z Rokytky a kontroval slovem LEŽÁK za 18 bodů. Boubelatá žena na druhé straně hrací desky udělala STRNAD.

„Víš, že jsem strnada viděla leda na obrázku v atlasu ptáků?“

„Co myslíš já? Já ho v přírodě taky neviděl. Nebo je to tím, že ho nepoznám. Obrázky z atlasů mě spíš matou. V neděli jsem v ZOO stál u klece s výrem, a ten namalovanej na panýlku a ten živej jako by byli úplně jiný ptáci.“

„Všimla jsem si, že ses od něj nemoh odtrhnout. Víš aspoň, jestli strnad zpívá nebo –“

Boubelatá žena se zarazila.

„Co nebo?“

„Že ty jdeš se Strnadem do hospody U Rokytky?“

„Jo,“ přiznal jsem.

„Od kolika?“

„Už jsem tam měl bejt.“

„Tak padej, ty padouchu.“

Boubelatá žena vysypala písmena ze sáčku a na-prosto proti pravidlům z nich vybrala B, A, Ť a A. Z *Dobré adresy* mi přišel honorář za červnové číslo. Dal jsem jí tisícovku, aby si šla jako odškodnění za Strnada vybrat sandály na léto.

Strnad bydlel v nouzové kolonii nahoře nad Palmovkou a U Rokytky byl štamgast. Koupil jsem od něj dýmáček a docela dobře jsme si pokrafali. Ukázalo se, že se zná s Haklem. Už vím, odkud vítr fouká. Potkal jsem Nowického a ptal se mě, co je na tom pravdy, že potkal Wernische, a ten mu říkal, že jemu říkal Kremlička, že Hakl říká, že na cezení lasagní po neapolsku je včelařská kukla mnohem lepší než šermířská.

Snad ano, nicméně já lasagne à la Neapol neva-

Řím.

Milý příteli!

Tvoje psaní sem tentokrát šlo divnou cestou: přes Řím, Bodenbach, Leipzig, Hof, Nürnberg, Augsburg, Reute (na hranicích Tyrolských)! Před tebou psal mi Chobot. Šparglovna, to už je lepší nežli ta potřeštěnost s laňkou. Nebylo mi ale jasné, založil-li ji už vloni? Jestli ne, ať ji založí hned, a sice důkladně nejmíň 3' hluboko a nedá se svést, aby nějaký špargl, třeba by byl sebehezčí, řezal. Do třetího roku se musí čekat, sic je všechno zkaženo a špargl není nikdy tak silný, protože se kořeny nemohou zmocit. Zde je tak výborný špargl a pošt mistr za něj utrží na sta, neb má šparglovnu asi 4' širokou a nejmíň 300° dlouhou a v tuze dobrém rozpoložení u zdi.

Ještě se tě musím zeptat něco stran ptactva: ponevadž stran jmen je velká pletenice v ptactvu, rád bych věděl, co u vás se jmenuje skalní vrabec. Já mám ptáka, kterého zde jmenují „passere solitario“, to jest einsamer Spatz, ten je o něco menší než kos, celý černý, ale do modra, štíhlého těla, ale zobák černý. Jsou skalní brabci též takoví? Steineröthel ale je na hlavě modrý, na prsou do červena puntíčkovaný, na hřbetě hnědý (braun), ale samec má na zádech mezi křídly bílý flek. Velikost jeho je jako drozda. Já alespoň vím, že u nás jmenovali Steineröthla skalním brabcem — mám Steineröthla a modrou sýkorku. Ta lítá po domě a je tuze veselá. Steineröthel zpívá mi hezky. Zde

ho mají mnozí, ale přece jest vzácný a dost drahý. Já dal za oba 5 zl. stř. Hnízdějí zde oba a doufám, že z jara dostanu hnízda. Jiné ptáky nyní dostat je těžko a já také o to nestojím, mnoho si toho nechci brát na starost: nýbrž jenom samé výborné chlapíky.

Mluví se zde, že s počátkem máje nastanou nové úřady, a nerad bych se zde toho dočkal, protože nynější úředníci, s kterými co dělat mám, mne již znají a s novými bych zas na začátku pro přílišnou horlivost jejich pletky a mrzutosti měl. Ten uherský biskup, který zde taky konfinován jest, prý začíná bláznit, jak jsem se na podkrajství dozvěděl: a není divu, aby se zde člověk nepomátl na rozumu.

Včely tvoje budou na ořeší med sbírat, až toto psaní dostaneš.

Mně zde teď pro rozmnožení radosti zrovna u domku pod samou pavlačí budou vojáci střilet do terče. Leží zde depot — batallion zdejších myslivců. — Na štěstí jim mnoho prachu nepasírujou, a že tedy za několik dní to bude odbyto.

Co bych ti ještě dále psal, věru nevím.

Tvůj

H. B.

Drahý příteli,

v únoru jsem dostal dopis od Hřebíka z Tasova, že bude v letním kině pořádat rockfest a jestli bych nepřijel číst. Čas slíbený v únoru se dovršil. Kino narvané, Hřebík seděl v promítací kabině, ze které si udělal produkční kancelář. Vyplatil mi sedm stovek za cesták a na zápěstí mi připnul žlutý plastický náramek. Ještě jsem vyfasoval čtyřicet lístků s vytištěnými číslicemi, jaké mívají v kinech šatnářky. Za každý bylo u stánku pivo do kelímku, za čtyři opečená klobása. Dobrý.

Zabral jsem si poslední alespoň trochu rovný plac mezi stanama, roztáhnul na něj karimatku a vrátil se k Hřebíkovi do produkce zeptat se, kdy přijdu na řadu.

„Dobrý?“ řekl Hřebík.

„Dobrý jsem řek prve já.“

„Myslím ubytování.“

„Dobrý.“

„No tak, co se čílíš.“ Hřebík byl tasovský pohodář.

„Dobrý je lepší než blbý, no ne?“

„Dobrý.“

„Tak vidíš.“

„Kdy teda budu číst? Abych si pivek nedal moc.“

„To je dobrý!“ zařičel Hřebík.

Stačilo se pořádně rozhlédnout kolem a nemusel jsem takhle trapčit. Ožralí nebo zhulení byli skoro všichni, od diváků po vystupující.

„S Arakainama jste hlavní pecky, počítej teda rámcově, že budeš číst na závěr festu. Dobrý, ne?“

„Dobrý,“ řekl jsem. Být peckou na konec polichotí.

U stánku čepovali desítku Zubra, a kdo myslíš, že stál za cmrndající pípou. Moser. Byl tu s celou rodinou, manželka grilovala klobásy a děti filcovaly lidem ve frontě před stánkem batůžky. Vychrupnul jsem osm kousků a šel si zdřímnout. Ani jsem nerozdělával spacák, svalil jsem se na karimatku, noc byla prohřátá předešlým parným dnem. K ránu mi v kapse zavrnil mobil. Volal Hřebík. Bylo půl šesté. Konec festu. Nikde nikdo. Přešel jsem po prázdném pódiu k Hřebíkovi.

„Na,“ podal mi mikrofon, „a rozbal to!“

Pro koho to mám rozbalit? Pro rozdupaný cáry kelímkáčů? Při čteních jsem zažil leccos, ale ne číst do prázdna. Otevřel jsem namátkou *Kecanice*:

nepovídej že mu štupeješ i korespondenci říkala Strnadová a já: no co ti mám Božka povídat štupeju. on je samý doprdele vstane z kanape a doprdele zakopne o papuče a doprdele kdepak už mě do ní ani nepicá a jenom hudruje. od klení to má prořídly u sloves. na slovesa on nebyl nikdy moc kadet tak mu je prošupnu samý doprdelevání ale v korespondenci chce bejt za Descarta. očíhnu M a píše-li Waltrovi potom W jak jsou zrovna nadrásaný a podle nich si naměřim bavlnku. pro pár stehů mě neubude prosím tě Božka nevšimla sis kam jsem si dala náprstek? nebo brejle? s nima už si ho najdu sama.

Pod pódiem se objevilo pár zhulených kapucínů. Začali skandovat: tá-hni-zmr-de-chce-me-big-bít! Někdo

po mně mrsknul prázdnou flašku od fernetu, která se povalovala před Moserovým stánkem. To už mě dožralo a vrátil jsem ji dolů pod pódium. Na té ráně jsem si dal záležet. Kapucíni odtáhli a zase bylo prázdno. Přečetl jsem otráveně ještě dvě tři kecanice a zabodnul jsem to.

„Dobrý,“ zakřenil se Hřebík.

„Na hovno.“

„Co blbneš, dostals je.“

„Myslíš tou flaškou?“

„To taky, ty ale nečteš pro těch pár kapucínskejch smažek.“

„Ne? Tak pro koho?“

Zanedlouho se moje neviditelné obecenstvo zviditelnilo. Ze stanů se začaly trousit ohnípané postavy.

„Škoda, žes nečet dýl. My sem přišli kvůli tobě,“ řekla tmavovláška a vrazila mi do ruky svůj výtisk *Kecanic*, abych jí ho podepsal. Další lidi se soukali ze stanů a gestikulovali na mne vztyčenými palci, jako že dobrý. I Moser, kterému je literatura šumák, mě poplácal po ramenou.

„Dobrý?“

„Dobrý,“ přitakal Moser.

Prostě v Tasově to bylo dobrý.

M.

Milý příteli!

Abych hned začal s hlavní věcí. Psal mi Chobot. Napsal jsem mu zpátky obratem, ale už mi neodpověděl. Napiš mu tedy ještě ty, že se mi jeho zpráva o koupení onoho jízdeckého koně hrozně nelíbila. To je první věc, která mne netěšila od něho, a myslím, že má tu jedinou dobrou stránku, že snad onoho koně brzy s užitekem prodá. Předně jest to nerozum koupit si pro ježdění mladého pětiletého koně a marně riskýrovat své zdravé oudy, neb při nejlepším alespoň být nucen k velké opatrnosti, kdežto na nějaké staré herce mohu po cestě zcela pokojně přemýšlet o svých záležitostech. Není přec žádný oficír neb štalmistr, aby experimenty dělal jízdecky.

Já sám tě mám v podezření, žes naschvál jel s ním do Chrudimi toho koně kupovat? Tuze nerad bych slyšel, že si někde nohu zlomil nebo ještě něco horšího: to by byla přec v jeho okolnostech zcela zbytečná věc, kterou může přenechat c. k. lieutenantům. Chce-li mi něco učinit k vůli, ať ho brzy prodá a věnuje se šparglovně.

3/4 1854

Čekal jsem zatím na tvou nebo Chobotovu odpověď, až jsem byl dneska překvapen plechovou kistničkou od Balka. Med jsme hned okusili, ale přede vším mne interesíroval ten kůň!

Každou věc, o které si píšeme, chce se mi vidět vlastníma očima. Snad to ale už nebude dlouho trvat. Už na tom mi mnoho záleží, dozvědět se jejich mínění: neb v tom pádu, jestli mne do Brodu nepustí (ačkoliv to silně doufám), budu žádati hned o pas do cizozemská, který mi odepřít nemohou. Nepochybně bych šel do Paříže a Julii se Zdenkou v tom pádu bych poslal do Prahy na tak dlouho, až bych si tam neb někde jinde něco vyhlídl. Zde na žádný pád zůstat nemohu, byla by to jen moje zkáza: už bez toho lituju, že jsem tak dlouho zde zůstal, na čem ale nese vinu jen Jaroš, tak dlouho sem nejel, poněvadž jsem bez umluvení s ním nechtěl žádný krok učinit.

Broskve zde už kvetou skoro 2 neděle, všechno mi vyráží v mé malé zahrádce, angrešt již má listí, žito je již místy tak vysoké, že se vrána schová, a kdyby přišel deštík, bylo by všechno ještě dál. Od konce února zde posud nekápl, ale panují vždy silné větry, mezi dnem je skoro až k upocení.

Ke včelám: můj domácí pán-pošt mistr myslel, že se mu rojí, ale ony zatím hlady vyšly z oulu. Matky (královny) jsou dobré, nesou-li vajíčka včel. Nebo často nese matka jen vajíčka trubců, a takový oul musí zahynout, nedá-li se mu jiná matka. To poznáš lehce, když se do oulu podíváš, mají-li červa v malých celách, neb trubčí celý jsou velké. — Čím slabší oul, tím míň nanosí, protože jen málo včel může sbírat, neb mnoho jich je potřeba k pracím v oulu. Když ale málo sbírají, nezaloží tak moc červa a nemohou se rozmnožit. Budeš-li jim ale teď přidávat po trošce (a přidej trochu vína do medu), ušetří čas, tím víc včel bude moct pracovat na mladých a jich ošetřování.

Stran jízdy do Brodu jsme zase něco změnili na plánu, totiž aby Jarošovic nejezdili do Holomouce, nýbrž jen do Kolína, poněvadž pak bez toho Adelheit k nám na nějaký čas do Brodu přijede v létě a Jaroš pro ni, místo té návštěvy na vánoce 1951, která se tak hanebně pokazila. — Když si tak vzpomenu, že jsem sem přijel A. D. 1851 a že teď píšeme 1854, čert by mne vzal. — Teď již nemám, co bych ti psal, a doufám, že snad již budoucí moje psaní bude něco jiného a rozumnějšího obsahovat.

Tvůj

K.

Julie bude péct Jidáše, neb zde to neznají, ačkoliv jsou tu všichni skoro dobří Jidášové.

Drahý příteli,

vycházím z vlastní čtenářské zkušenosti, že pokud vůbec něco z knihy utkví v paměti, je to jedna dobrá scéna. Strýc Podger zavěšující obraz za asistence veškerého příbuzenstva. Pro mne je nejvydařenější scénou naší korespondenční knihy rojení. Seděli jsme s boubelatou ženou u snídane. Pekaři Wernischovi se povedly kornspitze obzvláště vykřupané. Udělal jsem kafe a boubelatá žena vyndala z lednice sýry.

„A co rama?“

„Není. Nechci bejt vyžraná jako bachyně.“

„Já bych si na kornspitz ramu dal.“

„Říkala jsem ti, že potřebuju zhubnout. Aspoň pět kilo, ty faldy na bocích tobě nevaděj?“

„Naopak, jsou rozkošný. Co mi vadí, je, že jsi nekoupila ramu,“ řekl jsem a usrknul kafe.

Proč to vlastně popisuju, snídani známe každý. Někdo s ramou, někdo bez ní. Navíc rama neměla s celou tou záležitostí nic společného. Roj vylétl z Dzierzonova spisku *Dvoják*. Chvilí to v knihovně chroustalo jako v pytlíku keksů, než se roj proklubal hřbítkem a stovky nadrážděných včel se vyhrnuly ven. Židle byla v okamžiku pokrytá jejich těly. Výhruzně se rozbzučela. Včely byly všude, všechno se vlnilo a přeskupovalo. Dokonce obsypaly i můj nakousnutý kornspitz. Potom se naráz zvedly a utvořily obrovitý hrozen kroužící bytem. Boubelatá žena duchapřítomně zabouchla okno. Neumím si představit, kdyby roj uletěl

třeba na komín. Obzvláště vysoký komín zůstal trčet po zbouraném libeňském pivovaru. Lézt na něj a sbírat roj, nařknuli by nás přihlížející čumilové, že s boubelatou ženou plagiujeme Hrabala. Pivovarský komín má provždy propachtovaný on a výstup na něj je zase ta jedinečná scéna, která ulpěla čtenářům z *Postřižín*.

Vyšplíchnul jsem na rozdivočelý roj svoje snídaňové kafe, čímž notně pokrotnul. Usadil se na lustru a my získali čas na rozmyšlenou, jak ho odchytit a vrátit zpátky do úlu.

„Pojďme se milovat,“ navrhla neočekávaně boubelatá žena.

„Teď?“

Boubelatá žena dělá neočekávané věci často. Soužití s ní je samé překvapení. Nic si nejde naplánovat dopředu. Místo chytání roje si boubelatá žena vyhrnula sukni. Přikleknul jsem k její kundě a jazykem objížděl okolo poštěváku. Dával jsem si záležet, abych o něj ani nebrnknu. Oblizováním kolem horké kaše se poštěvák nalil a ztvrdnul a konečně nadešla chvíle, kdy jsem o něj naopak brnknu. Co se stalo pak, není skoro k uvěření. Jako bych brnknu o napjatou tětívu. Poštěvák vystřelil z kundy ven, dolétl k roji a odvedl včely do kalhotek boubelaté ženy, svlečených na kuchyňské lince. Sebral jsem kalhotky a roj přenesl do prostředního šuplete v komodě.

A boubelatá žena? Po celou dobu, co byl její poštěvák mezi včelami, měla mohutný nepřetržitý orgasmus.

Sáhl jsem do usedlého včelstva, poštěvák vyndal a vrátil ho, kam patří.

Tvůj

M.

Milý příteli!

Není všechno nic platno, již se z toho Brixenu nevypravím. Mohl jsem ti již dávno psát, že na mou žádost nepřivolili, neb jsem již 12. t. m. dostal odpověď. Za odpověď zní:

Seine Excellenz,
der Herr Chef der obersten Polizeibehörde hat dem Statthalter mit hohen Erlasze vom 1. April Z. 1907 eröffnet, dasz Ihrem Gesuche, um die Aufhebung der Confinirung und die Bewilligung zur Rückkehr in Ihre Heimat zwar dermalen keine willfahrende Folge gegeben werden kann, dagegen aber auf diese Bitte Bedacht genommen werden wird, sobald die öffentlichen Rücksichten die Erfüllung derselben zulässig erscheinen laszen werden.

Poněvadž, jak vidíš, tato odpověď velmi laskava jest a plná zdvořilosti, myslil jsem, že by snad možná bylo, že si to nechávají až k císařově svatbě, poněvadž již tenkrát z novin známo bylo, že veliká amnestie politická udělena bude, a ačkoliv já vlastně do toho nezáležím, poněvadž mne nikdo neodsoudil, že přeče té příležitosti použít chtějí, abych viděl, že jen z milosti a ne na mou žádost propuštění dostanu. Jak již z novin dávno věděti budeš, všichni odsouzení wegen Majestätsbeleidigung a werden Störung innerer

Ruhe des Staats bez výjimky amnestii, a werden Hochverrath odsouzený asi 600. To taky sem hned 24ho bylo krajské vládě telegrafováno a jak nyní z novin vidím, všude to tak nařízeno bylo, že se to 24ho všem oznámilo. O mně nebylo zmínky. Pomysli si, jaké je to podivné. Tenkrát naposledy před porotou v listopadu 1851 žalovali mne wegen Störung innerer Ruhe des Staats a kdyby mne byli odsoudili, to nepochybně asi na několik měsíců neb na rok, 2 léta, a nyní bych i bez amnestie byl dávno svoboden; a v nejhorším pádu nemohl jsem být nikdy na víc odsouzen než na 5 let, a to bych zas alespoň nyní skrze amnestii byl zrovna propuštěn. Poněvadž jsem ale nebyl odsouzen, nepropustili mne!

Dodatek sobald die öffentliche Rücksichten es zulässig erscheinen laszen jest patrně pouhá zdvořilost a nic neznamená. Když to nyní öffentliche Rücksichten dovolují, že všechny menší politické vězně propustí a k tomu asi 600 Hochverrathrů a vyzdvihnou obležení i v Italii; a mne přeče nechtí nechat ani do Brodu jít sedět tam u olejkářství a v zahradě: toť již aby vzal kozel ty jejich öffentlichen Rücksichten.

Jiného ti tentokrát nemám co psát: žito zde již metá klasy, ale od několika dnů je taková zima, že zas musíme topit a málem by zde byl padal sníh; na horách kolem do kola je zas všechno bílo.

Tvůj H. B.

Praha 14. 7. 2008

< 78

Drahý příteli,

momentálně už zase prožívám krušné dny. Boubelatá žena je úžasná, jiskří potřeštěným nápadama, neznám nikoho, kdo by se jí vyrovnal. Potom na ni ale znenadání přijde špatná nálada, a to mám pocit, jako by na řeznickém špalku porcovala mne, jako by do mne vrazila dranzírák, zatínala mi sekáč mezi lopatky a mě to bolí. V takové porcovací dny se toulám městem. Chůze od bolesti pomáhá. Vezmu to z Divadelního ústavu Karlínem k Zábranským. Odsud na Švábky a za sokolovnou nahoru Košinkou k libeňskému hřbitovu. Město se tu otevře úplně jinému pohledu. Hradčany viděno odsud nestrmí nad Vltavou, jsou součástí hemžení lidí a aut a tramvají. Řeka je dole pod nohama, udělat krok, byl bych za vteřinu s rozbitými ústy v Rokytky ústí, tam, kde chytáme štiky. Ze spleti ramen vane odér zahnívající vody. V loděnici se zakousla rozbrušovačka do prorezlého člunu. Leží na kozách dnem vzhůru a kymácí se a jiskry z něj odletují na trávník. U protějšího břehu rejduje do přístavu škuner se štěrkem a já jdu do pivovaru U Richterů na kvasnicové. Nazpátek to беру po tramvaji: U Jarolímek už funguje zahrádka. Do prázdného půllitru vlétla včela a někdo ji přiklopil táckem. Sundal jsem ho a včela odlétla. Maník v popelářském overalu na mne vyrukoval, co že to mělo znamenat. Všimnul jsem si, že u vedlejšího stolu sedí Kremlička a chechtá

se. Gestikuloval na mne, abych ho odfakoval, a jestli se nasere, že mu dáme na WC do držky. Normálně bych to udělal, ale byl jsem bez nálady. Pod Jarolímekama je směrem do města U Karla IV., Kremlička tam samozřejmě hodlal zapadnout; oderval jsem ho ode dveří a donutil pokračovat až na Palmovku k Moserovu stánku. Nakonec byl rád. Sčuchnul se tam s Kaderkou a hned si domluvili společnou rybařinu. Ve sra-bech, které na mne připravuje boubelatá žena, vezmu zavděk i partapánama, jako je Moser. Komu by dělalo dobře sedět doma a odevzdaně trpět, že z něj jeho partnerka odsekává fláky toho nejlepšího, co v něm je. Víš, co je ale malér? V momentech, kdy je dobře, si říkám, zase budeš zlá. A je. Přišel jsem domů a šuplata komody byla pozotvíraná. Neptal jsem se proč a zavřel je. Boubelatá žena seděla ve zhasnuté kuchyni a kouřila. Popelník byl plný vajglů. No nic, nebudu je vysypávat na tebe, máš svého dost.

M.

79 >

Milý příteli!

Dne 26/4 večer dal jsem psaní pro tebe na poštu s oznámením, že jsem byl odmrštěn ve Vídni. Na to jsem ale včera obdržel od Jaroše z Prahy psaní, kdežto mi oznamuje, že za několik dní do Vídně pojedje, aby tam u Bacha a Kempena v mé záležitosti ještě pokus učinil. (Jaroš totiž dne 22/4, kdežto jeho psaní je datováno, již věděl v Praze, že pro mne nic neučinili při té amnestii.)

Poněvadž nám s Julií napadlo, že bys snad v stavu byl také po obdržení mého posledního psaní do Vídně jet, spěchám ti to tedy oznámiti, že Jaroš již jede. Kdyby jeho cesta měla býti marná, pak přijde řada na tebe a budu tě pak žádati, abys sám osobně podal moji žádost, kterou ti v takovém pádu osudu zašlu. — Jaroš nemá nic ode mne a učinil to jen na svou pěst a psal mi, abych do té doby žádný krok nečinil.

Pozdravení od nás

K.

Abys to psaní jistě dostal, nedal jsem marku.

Drahý příteli,

večer byla boubelatá žena unavená. Vzala si diazepam a po televizních novinách šla spát. Mizerná nálada se jí vrátila ani ne po týdnu. Ji samotnou už to vyčerpává. Otevřel jsem si plechovku piva a zapnul počítač. Co se ke mně nastěhovala, jsem se k pořádnému psaní nedostal. Nedělám s ním ciráty, je to činnost jako kterákoliv jiná, jakmile mi ale boubelatá žena nahlédne přes rameno a začne se ptát, co co znamená, ztratím nit. A taky ke psaní potřebuju pivo. Spoustu piva, a to boubelatá žena nerada vidí. Přes první tři jsem víceméně popíjel a naprázdno civěl na monitor, než se to protrhlo a za necelou hodinu jsem měl hotovou povídku Doňov. Je o zimním rybaření na Nežárce a vyšla před dvěma lety v *Salonu*.

Divíš se, jak je možné, že něco vyjde dřív, než je to napsané? To se občas stane. Ohromuje mne, kolik věcí se musí stát, třeba pouze proto, aby zítra vůbec bylo nějaké úterý.

Bohužel povídka nezabrala. Kdekdo mě nabádal, abych se od realismu vrátil k mystifikacím, jenomže literatura je riskantní záležitost a opakovat osvědčené postupy je proti jejímu smyslu. Říká se tomu jít neprošlapanou cestou. Vlastně je to povídka spíš o neprošlapané cestě než o rybaření. Od železniční zastávky Doňov vede k Nežárce asfaltka. Klikatí se kolem rybníků. Napřímil jsem to po čerstvě zasněženém poli.

Podle předpovědi sněžit nemělo. Vyrazil jsem v martenskách, ve kterých normálně chodím do práce, po chvíli jsem se ale musel zastavit, abych vyšťáral sněh, který se mi nahnul ke kotníkům. Přitom jsem se obrátil a podíval se směrem k zastávce. Místo stop od martensek se za mnou táhl řetězec víceméně pravidelných kruhů. Uprostřed každého byla dvojtečka. Že za osamělým poutníkem nakonec zůstanou stopy beze smyslu, to je ohraná harmonika, tohle jsem ale odhadl na ochrochtaný prasečí rypáček.

Ke včelám:

provedl jsem obhlídku, jak se daří novému včelstvu. Roj už je definitivně usazený, a dokonce má zavíčkováný první plást. Koukal jsem ale, že se mi včely pustily v komodě do krepšilonových ponožek. Vysály z nich gumičky, a když jsem si je navléknul, zplihly mi z nohy. Snad nebudu mít gumový med.

M.

Brixen 19/5 1854

Milý příteli!

Byl bych ti hned odepsal 10/5, kdežto jsem dostal tvoje psaní od 4/5, ale čekal jsem na psaní od Jaroše. Zatím ale musel Jaroš svou cestu do Vídně odložit, poněvadž jeden pán, s kterým hlavně co jednati má, tam není. Právě jsem dostal psaní od Jar. s tímto oznámením.

Ať si ale dopadne to jakkoliv, to jsem si umínil, že na zimu v každém pádu poslu Julii se Zdenkou do Prahy, já zde už pak nějak ten čas přečumím, neb mohu něco pracovat, co mne zajímá, a přijdu přec alespoň v hospodě s nějakými lidmi (a kdyby to jen žandarmi byli) dohromady. Julie ale celý čas ani s človíčkem nepromluví: v létě alespoň chodíme na procházku, ale v zimě není divu, aby otupěla. Taky už Zdenka bude 6 let a musel bych ji zde posílat do školy: a to bych si raději dal do kolena díru vyvrtat.

Já se nebojím, pokud jsem zdráv a mám rozum, nikde ve světě o živobytí a doufám, že se vždy dovedu otáčet: ale bez nějakého fondu se, jak víš, nikde nedá nic dělat. Vidíš, že můj dobrý stav jest zároveň nejlepší naděje pro mne. Ostatek nech bejt: to se udělá samo. Abys mi dobře rozuměl, musím ti ještě doložit, že kdyby mi jen záleželo z Brixenu domů přijít, již dávno jsem to mohl docílit. Ale jest rozdíl ve věcech a pro uspokojení své netrpělivosti a k vůli nějakému času pohodlnějšího a veselejšího živobytí

udělali teď něco, čeho bych jistě až do smrti litoval: to by nebylo moudré. — Toť by byl čert v tom, abychom my, kteří jsme byli pořádní a poctiví lidé, věčně věků se hůř měli než darebáci. — Kdyby byli trochu rozumnější a neposuzovali každého podle sebe: neměli by se arci co bát: ale v apatice nekoupí, komu není shůry dáno. V amnestii pustili taky jen lidi, na kterých pra nic nezáleží. A teď toho nechme a začněme o jiném.

Oul, který se rojil (totiž z kterého vyšly roje), musí se vždy prohlídnout, neb často nemá žádnou zásobu, že moc mladých vchoval. Vůbec musíš pozorovat: krmení není proto, aby včely nescípily, nýbrž hlavně se krmí málo, aby se potom mnoho krmít nemuselo. Ostatek pak dá zdravý rozum. Až se ti příště včelstvo porojí, novému oulu dej jméno M. H., to jest Matěj H. ke cti mému nebožtíku tatínkovi, abys na něj při každém podívání vzpomněl a na jeho ctnou firmu. Dost možná, že se bude v 5–8 dnech zase rojit, bude-li hezký čas: všechny mladé roje krm, taky můžeš přimichovat do medu syrob, ale cukrový (ne řepový). Co nejdřív očekávám další zprávy o rojení.

Doviš-li se něco o Jarošovi, oznam mi to čiperně: psát mu teď nechci.

Tvůj

K.

Praha 26. 7. 2008

Drahý příteli,

včera byla premiéra *O rodičích a dětech*. To je ten film, na který je plakát na billboardu na Palmovce, co tak chutná našim včelám. Při titulcích vyndala boubelatá žena něco zabaleného do papíru. Prasečí rypáček. Kamarád promítač povídal, že po představení zůstane nastláno odpadkama a překvapivě víc než kelímků od popcornu je primáků. Šoustat v kině už dneska nikoho nepobouří. Sesunul jsem se do sedadla a dal se do díla. Nejdřív jsem rypáčkem oňufal faldy na bocích. Nejzvláštnější na boubelaté ženě je, že ačkoliv celý den pracuje v řeznictví a při sekání masa se zapotí, je neustále voňavá. Mezi proprietami na líčení nemá parfém a voní pokaždé jinak, podle toho, co zrovna kvete, mateřídouškou, lupinou, příště jiřinami. Pravou rukou jsem jí přitáhnul prsa k sobě a ztopořeně cíčky nacpal rypáčku do dírek. Celá její boubelatost se divoce zavlnila. Špičky se rozklepaly a břicho vzedmulo. Bylo na čase vrazit rypáček do kundy. Přitom mi blesklo hlavou, proč tohle mrdání, když z něj děti nevzejdou? Film běžící na plátně nad námi je o dětech a rodičích. Otec se synem tam můžou na sebe řvát kvůli karbenátkům, ale kdyby došlo na lámání chleba a jako že karbenátky se bez chleba jíst nedají, má jeden druhého. Syn otce, otec syna. Co mám já? Ve tři-čtyřiceti mám za sebou osm vydaných knih. Znamenají pro mne hodně, přesto jsou to potištěné papíry,

nic víc. Umřu mezi nimi, aniž bych naplnil smysl, proč jsme tady na světě. Bez dětí je moje psaní a včelaření jenom oddalování okamžiku, kdy si budu muset přiznat, že jsem prohrál. Uvědomil jsem si to v tom kině. Boubelatá žena sevřela rypáček stehny. Její orgastický výkřik splynul s mým řevem z beznaděje. Na plátně herec Somr zdvihnul obočí. Tedy ne kvůli nám, kvůli kurkumě. Ta do karbenátků nepatří.

M.

Milý příteli!

Teď jsem zde zas strávil nějaký čas jako na trní a raději bych nevím co jiného snesl než tu věčnou nejistotu a odkazování od Anáše po Kajfáše. Abys dostal ponětí o tom Jarošově jetí do Vídně, naschvál ti napíšu několik řádků jeho dopisů. Psal mi dne 22. apr.: „Za několik dní jedu do Vídně, půjdu k audienci k ministrům Bach. a Klempen., snad jim dokážu marlost procedury proti vám. Resultát vám sdělím.“ Dne 11. máje, tedy za 19 dní na to, mi psal: „Jeden pán, s kterým mám obchodní jednání ve V., se teď nachází v Insbrucku a já na jeho navrácení do V. den ode dne čumím.“ Dne 18. máje psal zas: „Ten pán má přijet ještě ten týden a pak hned jedu do Vídně.“ — Na to pak 1. juni nám zas psal, ale o celé té věci neudělal ani zmínky jako by nic. — Včera dostal jsem od něho psaní od 17. juni, a tam píše: „Do V. jsem z všelikých příčin posud nejel, prozatím toliko vím, že teprv koncem t. m. juni se budu moct vyštrachat.“ Všechno ti nechci opisovat. Z toho vidíš jen tolik, že za dva měsíce není věc dál než před nimi, neb 22. apr. psal: „za několik dní“ a 17. juni „konec měsíce“. — Zrovna tak to dělal s jeho cestou do Brixenu a od máje 1853 do konce feb. 1854 pořád tak psal jako teď s tou Vídní. Jsem skoro již napřed jist, že z toho ani konec juni nic nebude, on si jen vzal další termín a asi v polovic juni mi zas bude psát jednoduše: že posud nemohl jet. — Pro zatím dost o této mrzuté historii, já doufám

pevně, že zde již dlouho nebudu. Sám nevím proč, ale mám jakýsi čich, že se to brzy a dobře skončí.

Najdi si v literatuře popis Hubrova oulu. Jakožto praktický včelař poznáš jeho dobré strany pak sám. Jediná věc je, nepřišel-li by tuze draze, ale myslím, že vlastně žádné kunsty při tom nejsou, nemůže přec miliony stát. Jeden švýcarský včelař (Morlot), který sepsal nejvýbornější knihu o včelách (mám ji) a sám tyto oulu taky za nejlepší uznává, píše, že mu tam nepřišla práce výš než na 1–20 kr. stř., t. j. oul 12rámcový. Co by se dalo namítat, že jsou ze dřeva, to zmizí proto, že jak Morlot prakticky dokázal, se mají včely přes zimu (t. j. když je pravá zima a už nelítají) dát do chladné a tmavé komory, čímž jsou včely chráněny před přílišnou zimou, ale zároveň i před sluncem a změnami teploty jim též škodlivými. — Na každý pád si ale dej jeden takový hned udělat. Sestav ten oul 8 rámců. Jak z popisu oulu uvidíš, je to tak zařízeno, že včely mezi každou plástí mají 4 pařížské linie průchodu a práce v oulu musí být zcela pravidelná. Rozumí se, že výlet je vydlabaný v dolejších prknech (v podlaze). Jen ho nech brzy udělat, aby ho včely do zimy ještě nanesly, a piš mi, jak vysoko asi přijde 12rámcový a jak vysoko slaměňák 6pletencový (se vším). Jak vidíš, mají ty rámcové oulu hlavně tu dobrou vlastnost, že se včelám jejich dílo nikdy neporouchá, co se chce vzít, vezme se i s rámcem: taky v něm včely, jak jednou zavedené jsou, mnohem pilněji pracují.

Ostatně pro tentokrát dost. Buď hodně zdrav a piš mi zas, od mého oulu H. B. čekám na každý pád ještě letos roj (Nachschwarm).

H. B.

Praha 2. 8. 2008

Drahý příteli,

boubelatá žena už má zase praštěné nápady. Chce vědět, jaký jsem byl, než jsme se poznali.

„Ukrajinskej dělník v bushmance.“

„To nemyslím.“

„O mně vypovídají knihy. Přečti si moje knihy a dozvíš se víc, než bych ti byl ochoten říct do očí.“

„Ráda bych, jenomže v knihovně nejsou.“

„Otevři si komodu, jsou tam.“

„Už jsem myslela, žeš je přede mnou schoval.“

„Blázníš?“

Svoje autorské výtisky jsem dal do komody, aby je včely obalily propolisem a zakonzervovaly pro příští generace. Bezdětní lidé se dřív nebo později zbláznou a snaží se zajistit si pofidérní budoucnost pošetlostmi. Tohle byla jedna z nich.

Snad že je boubelatá žena řeznice, vybrala si Dvacet deka ovaru.

hladový oko na dálnici o půl třetí k ránu zlověstně osvětlovalo palubní desku.

„zastav mi někde u pumpy na pivko.

kdyby měli budvar v plechovce.

a kafe.

ty nemáš chuť na kafe?“

„sklapni už.“

„tak na to dupni.“

a podobný kecy kterejma mě Marie vytáčela
 k nepřičetnosti
 zatímco motor poskytoval
 a že jsme vůbec ještě jeli bylo nejspíš
 magnetickou silou měsíce.
 zrovna byl úplněk.
 červen.
 po dešti.
 ideální čas na úhoře.
 „jestli nevíš levej pedál je plyn.“
 a nedá si pohov.
 někdy bych jí vážně jednu sek.

„Ty jsi ale nechutnej,“ povídá boubelatá žena. „Kdo je Marie?“

„Nikdo, prostě Marie.“

„Znám ji?“

„Marie je Marie.“

„Aha. O mně píšeš Havlíčkovi takový podrobnosti, že mám občas chuť se s tebou rozejít. Proč píšeš o skutečnejch osobách?“

„Vem si Hemingwaye a Romera. Toreador Romero byl skutečná osoba, ovšem s Romerem, jak ho známe my ze scrabblových výletů, má společný jenom to, že doved veroniku. Možná skončil ve starobinci a práchniví v Pamploně na hřbitově, ovšem Hemingwayův Romero je v plný síle a s každým otevřením *Fiesty* znovu a znovu vyzve na souboj ty nejbáječnejší býky a zemře, teprve až se rozpadne poslední výtisk. Vzhledem k tomu, že byla *Fiesta* přeložená do čínštiny, kde jí vyšlo sedmdesát milionů kusů, dovolím si tipnout, že

Romero jednou definitivně zgebne v Číně. To jsou ale jenom takový obecně známý úvahy.“

„Pindy.“

„Jasně.“

„Nepiš o mně,“ řekla boubelatá žena a touhle kratičkou větou mě postavila před neřešitelné dilema. Hrozně moc rád bych její prosbě vyhověl, přece ale neskoncuju se stěžejní figurou uprostřed rozepsané knihy.

Co si o tom myslíš ty, jako literát?

M.

Milý příteli!

Tentokrát se moje psaní sypou jedno za druhým. Příčina toho jsou obrázky. Myslím, že tě budou trochu interesírovat, abys měl před očima díru, kde sedíme: hluboké údolí, ve kterém Brixen leží, táhne se od půlnoci k polednímu, veliký obraz v barvách představuje západní stranu, na které leží náš domeček, kde bydlíme, a kterou je vidět do města, když je člověk k západu obrácen. Z města samého na tomto obraze není vypodobněno nic, protože je malovaný zrovna od pošty, která jest poslední dům ve městě ke mně nejbližší. Nejniž na levé straně vidíš můj domeček: Zdenka s jedním malým klukem vedlejšího sedláka jest blízko domečku. — Dva druhé představují náš domeček z obou stran ze strany od města a ze strany od vrchů (od západu). Druhé staveníčko u něho je taky naše: veliký letohrádek nad lednicí poštmistrovou a před ním malá zahrádka, kterou jsem já založil. Podívej se na N. I. To, co před domkem vidíš, je veliký taras proti vodě, která se v čas bouřky často s hrozným kamením z vrchů valí. Altán leží na nejvyšším punktu toho tarasu a stromek malý u dveří je třešně, pod kterou jsem udělal lavičku, kde s Julií nejčastěji sedáme a na město se díváme. Tam taky na tarasu je ona ode mne založená zahrádečka. Ostatní větší část tarasu (neb vlastně široké hráze), za kterou domeček stojí, je jen trávou porostlá a tam se obyčejně prochá-

zíme. Ty tři velké stromy jsou ohromné vlašské ořechy, v jejichž stínu onen domeček leží. Od ořechu až k domečku mám zas druhou zahrádku. Neb domek nestojí na tarasu, nýbrž kus za ním, takže od města není pro taras nic viděti než horní etáži. V dolní etáži není nic než ohromná síň (vjezd do sklepu) a kuchyň.

Teď mám ještě žádost ve jménu Julie. Jsou zde (totiž v Trientu a Roveredo) teď v létě, když se hedvábnictví provozuje, k dostání laciné deky na postele k přikrývání z odpadků hedvábných, a poněvadž, jak víš, naše příjmy jen postačují na obyčejné vydání, ale ne na luxus etc., buď tak dobrý a popros Jaroše o 20 zl. stř. a pošli to brzy pod adresou Julie, aby to měla po hotově, až někdo tam dolu pojede. Julie s tím taky teprv vylezla a já zrovna teď nemohu ze svých peněz nic oželeť, abych zůstal v pořádku.

Ostatně nemám nic jiného co psát,

K.

Drahý příteli,

dneska ti píšu narychlo u snídaně, abych cestou do práce hodil dopis do schránky. Na Palmovce ji vybírají v 9.00, měl bych sebou švihnout. Ráno byla boubelatá žena pro pečivo. Wernisch jí dal o kornspitz navíc. Když jsem se do něj zakousnul, byl v něm lístek od Grödeňáka. Je to ten s hračkama? Předpokládám, že jsi to takhle spiklenecky provedl kvůli cenuře.

K věci: koupit v Brixenu domek je dobrý nápad. Neváhej a udělej to.

M.

Milý příteli!

Právě jsem dostal tvoje psaní a především se musím smát tomu podivnému rozšiřování klepů z Brixenu až do Prahy. Jak tě to jen napadnout může, abych si zde byl koupil dům! To bych si už věru raději koupil statek někde v očištění. Kde to asi ten Grödeňák (s hračkama) sebral? V Brixenu jistě ne, protože zde každé dítě ví, že bych ten domek, v němžto bydlím, ani koupit nemohl, neb postmistr-spolu hostinský má pod ním svůj sklep a vedle lednici a nemohl by ani prodat bez hospody a bez pošty!

Co se týče včel, jsem velice potěšen, že se nám tak dobře plemení: zde se letos ani nerojily! Já zde ještě ani nemohl takřka nosit letní šaty! Doma sedím posud v šláfroku, sic by mi bylo zima, jindy jsem v ten čas musel zavřít žaluzie, nechat táhnout pokojem vítr a sedět jen v košili a v podvlíkačkách.

Čtu si znovu ten Dzierzonův časopis, on je Polák a farářem v pruském Slezsku. Některý Němec napsal jeho jméno trochu dle francouzské výslovnosti Giron (Žeržon), ačkoli se vyslovuje Džeržon. Ta věc je ale zcela falešná. Stran toho, že je nejlíp přidávat včelám pletence od vrchu a ne od spodu: včely od přirození pracují vždy od shůry dolů a jen s nechutí vyplní pletenec prázdný na vrchu přidělaný a jest jisto, že by na ten čas dole dva pletence naplnily, neb si to prakticky můžeš pomyslet, jakou dlouhou cestu musí

každá s tou novou troškou, co přinesla nahoru, vandrovat a se protlačovat skrz naplněné plásti. — Ovšem že je na hoře pak jen čistý med, to je pravda, ale ten dostaneš v nejvrchnějším pletenci vždycky. — Druhá věc, kdybys jen na hoře pletence přidával a dole je pořád nechával, je arci pravda, že včely jen dole v oulu červa zakládaly, ale brzy by se zmrzalo celé plemeno. Neb každá včela, která se v cele vylíhne, nechá na ní přilepenou kůžku z červa, z kterého povstala, a když se jich v jedné celi ročně až 5–8 vylíhne, znamenitě se cela zmenší, a pak pořád se menší a menší včely líhnou. Proto se nemá v oulu trpět práce víc než 3letá a proto jest manipulace při stojatých oulech od spodu pletence přidávat a od vrchu ubírat, čím se pořád práce obnovuje a včely jen v novějších plástech se rodí. Na žádný pád ty tu novou manipulaci nezaváděj, neb by ses okradl. Nejlepší manipulace, a včelám dokonce přirozená zůstane v každém ohledu jen ten Hubrův oul, který jsem ti už popsal.

Neudals rojení mého oulu H. B.: já to tu všechno mám náležitě zapsané a dělá mi to radost o tom rozmýšlet.

Piš mi zas brzy

H. B.

Chobot mně už nejmíň ¼ léta neodpověděl.

Praha 15. 8. 2008

Gaunere proradnej,

sáhni si do svědomí a za nehtama uvidíš ten sajrajt. Za kamaráda převlečená ludra. Teda jestli svědomí ještě máš. Teď si asi ty svoje špinavý ruce mneš, jak vychcanost je štipování na tvoje prokoučovaný kšefty. Degradoval ses sám. Sračkářů zaprdelenej futrál. Chyť se za nos. Nebo nechytej, čichni k svému smradu. Říkám ti to jednou provždycky: hovno!

m.

Drahý příteli,

určitě jsi pochopil, že ten dopis nepatřil tobě. Psal jsem ho ve vzteku. Byl jsem nadrátkovaný jako už dlouho ne. V antikvariátu v Růžové totiž měli příručku Hutter: *Med potravou a lékem* (Reinwart, Praha 1907) a já se příliš náruživě začel do receptu na medovinu.

Medovina

Připravuje se tím způsobem, že vezmeme na litr vody 250–500 g medu, dle toho, jak silnou medovinu míti chceme. Tekutinu povaříme, odpěníme a vystydlou vlejeme do sudu, který postavíme do místnosti se stejnou teplotou. Na 1 hektolitr přidáme 50 g kyseliny vinné a 10 g dusičnanu vizmutového. Kvašení způsobíme přidáním kvasícího moštu neb kvasnic vinných; skončí u slabé medoviny po 6–7 měsících, u silné po roce. Medovinu pak stáhneme do lahví. Silná medovina jest nejlepší a stářím nabývá zvláštní lahodnosti.

Přečti si ten recept jako já 218krát a uvidíš sám, co s tebou udělá.

Odpoledne u mne zazvonil Moser, a že nemá ve stánku kuřata.

„Gratuluju, takhle ti kšefty, pokud si vzpomínám, ještě nešly.“

„Neprodal jsem ani jediný.“

„Jak to? Nepřijeli z drůbežárny se zbožím?“

„Přijeli.“

„Herdek, o co jde?“

„Jde o to, že jsem ráno napíchnul na rožně třicet kuřat. Už byly skorem ugrilovaný, když mi do stánku vlítly tvoje včely a ty moje kuřata s nima frnkli.“

„Cože!“

„Frnkli — jaký i, je to rod životný? Jinak ti teda povím, že živoučky byly setsakra.“

„A.“

„A?“

„Frnkla. Kuřata se včelami frnkla.“

Moser byl odjakživa s gramatikou na napínáka.

„Jsem rád, žes to potvrdil ty sám, že mi kuřata frnkla se včelami. Nebudu ti účtovat čtvrtku za 40, jako na stánku, to se kámošům nedělá. Máš to ode mne 136 káblí za kus.“

Moser vyndal mobil a začal na kalkulačce počítat. Vyšlo mu, že mu dlužím 4080 Kč.

Chobot byl shodou okolností za mnou v Divadelním ústavu ani ne před týdnem. Přinesl mi pro zářijové číslo *Dobré adresy* báseň „Pod zemí rozpučely pazochy“ z nové sbírky *Šparglovna*. Udělal dobře, že se šparglovnou poslechl tvoje rady. Proč ti neodpovídá, nemám potuchy, třeba tě chce překvapit až vydanou knížkou.

Tvůj

M.

Milý příteli!

Dnes jsi mne zas překvapil oznámením o rojení kuřat, neb jsem dle tvých předešlých psaní nic takového neočekával.

Doufám, že již máš moje poslední psaní, kdežto jsem tě odrazoval od té nové metody přidávat pletence jenom na vrch. Pohodlí, které se tím nabude, je tuze drahé: ani polovic tolik včely nenanesou a za několik let je zkažená celá generace včel. Jen přidávej od spodu, ale na zimu zvaž všechny ouly, co který váží, a na jaře je zase zvaž: který zůstane na jaře hodně těžký, tomu vezmi hned celý pletenec a ostatní nech, jak jsou. Já myslím, že se teď bez toho o med nejedná, nýbrž aby se ouly rychle množily: pak teprv se půjde na med a na vosk. — K Hubrovu oulu: když vezmeš silný oul, doufám že asi 6–7–8rámcový vyplní ještě do zimy dílem. Nejlépe by se hodil k té manipulaci oul, který má 3 pletence plné a začíná právě dělat do 4letého, neb se jedná o to, aby: 1) nestálo na Hubr. oulu víc než dva pletence, 2) aby byly docela plné. Kdybys to tak neudělal, a teprva až na přes rok některý nový roj do Hubr. oulu usadil, nedočkáme se pravé manipulace než r. 1856! Bude-li podzimek příznivý, můžeš odebrati ještě brzy před zimou jeden pletenec, a aby byly přinuceny založiti si hnízdo v Hubrově oulu. Doufám, že to dobře půjde, a těším se na tvůj referát, neb

myslím, že tě pak manipulace s tím Hubrovým oulem mnohem více těšiti bude než s komodou.

H. B.

Zdenka teď má straku, která jako pes za námi běhá a Káča se jmenuje. Celý den s ní má vyražení. Učím ji taky číst, ale Zdenku, ne tu straku!

Chtěl jsem dát psaní dnes odpoledne na poštu, ale poněvadž přijde právě tak brzy, když ho dám zejtra ráno, připišu ještě něco.

Jaroš ulovil 3 srnce za 14 dní. Udělal mi laskoviny, neb víš, že na zvěřinu držím. Zde je jen kamzík a ptactvo tetřeví Auerhahn, Birkhahn, Schneehuhn, v zimě taky mnoho zajíců z Pusterthalu sem vozí, ale srnčina, koroptve málo. My toho taky tuze zřídka zakusíme, neb z hostince často to nepřijde a sami kupovat litujeme peněz. Drahota je zde čertova, teď byla míra raskouské pšenice za 36 zl. w. č. a žita za 24 zl.

Housky po 2 kr. w. č. bych ti přál vidět: malinké, to by ještě prošlo, ale černé a kyselé, že musí mít člověk silný hlad, aby se do nich pustil. Mám už po krk tyrolské stravy. Mezi jiným hovězí maso zde jedí vždy bez omáčky, jen s nějakou zeleninou nebo řepou, neb brambory, neb zelím. Z mouky neumějí skoro nic dělat, a teletina panuje celý rok. Zdejší sedláci jedí celý rok den jak den knedlíky z pohanky.

O pohance mi nepíšeš, jestli ti už kvete?

Dnes odpoledne jsme se byli koupat v jedné lázeňce asi ¼ hod. od města — nejdlejší punkt, kam

smím chodit. Na jiné strany nesmím se ani tak daleko od města pustit, ale tam je odsud obyčejná procházka, a proto tam taky smím. Asi na půl cesty leží klášter augustinský Neustift, kde je konfinován biskup uherský baron Bemer. Ten zas nesmí chodit ani do Brixenu.

Měj se dobře a piš mi zas brzy; jmenovitě až bude hotov ten nový oul.

Praha 24. 8. 2008

Drahý příteli,

uplynulý víkend byl neočekávaně pracovní. Měli jsme naplánovaný výlet do Srbska, ale počasí stálo za pen-drek. Boubelatá žena se rozhodla radši vymalovat ložnici. Odkládali jsme to od jara. Posledně s klasickým válečkem to byla rachota. Tentokrát jsem na to šel jinak. V kýblu jsem rozředil primalex a do něj hodil hrst včel. Tos měl vidět: včely s barvou nasáklou do kožíšků prosvištěly cimrou a bylo hotovo. Ještě cestou nazpátek do komody vymalovaly předsíň.

Po tomhle extračísle se boubelatá žena neodvážila protestovat, že jdu se džbánem. U Rokytky seděli u štamgastského stolu Strnad a Kaderka, co opeslovává u Moserova stánku, a s nimi notně ožralý bařtipán s vyholenou tonzurkou. Od vidění mi byl povědomý. Byl to farář z kostela naproti řeznictví. Přisedl jsem si k nim. Sem tam jsme se Strnadem prohodili slovo, jinak jsem špicoval uši. Z faráře vypadlo, že se jmenuje Hodinář. Vzhledem k rozhašeným kostelním hodinám je to pikanterie. Kaderkovi postupně vykloupl, že na Palmovku jezdí za Moserem. Vzpomínáš, jak jsem ti psal, že kuřata nemají biskupy? Záhada je rozřešená. Hodinář má skrzeva chlastání zaražený postup a navždycky zůstane pouhým farářem. Jeho neškodná radůstka je být na chvíli pánem nad biskupy a potřást jimi v termo sáčku.

Woodoo, jako když boubelatá žena potřásá v sáčku písmenama ze scrabblu.

< 104

Moserovi jsem kuřata zaplatil. Kamarádi z dětství se musí podržet. Vzal jsem si od Švece foršus na příští *Dobré adresy*. Od boubelaté ženy nemá cenu chtít, aby tohle pochopila, jí jsem řekl, že jsem Moserovi nedal nic. Vazby z dětství jsou něco jiného než třeba kamarádství s Haklem — to je rozkošatělý strom. Vztah s Moserem by se dal přirovnat k živořícímu klacíku bez listů. Jeho kořen ale prorůstá do podloží a nevytrheš ho, ani kdyby ses zabejčil.

V neděli jsme do ložnice nastěhovali nábytek. Při rozvěšování obrazů nastal problém. Nemohli jsme se dohodnout, kam je na tu neposkvřněnou bílou plochu umístit. Mleli jsme si každý dokola svoje a naše nekončící debata neměla řešení. Rozhodly to šipky. Obrazů bylo šest. Každý jsme měli spravedlivě tři hody. Boubelatá žena netrefuje moc přesně, mě zase dráždí obrazy pověšené ve stejné úrovni. Výsledkem je, že jsou po zdi cik cak. Bacha, to s těmi obrazy není žádná malichernost. Číňani pro to mají dokonce filosofické vyfutrování. Přímka v sobě podle nich nese negativní energii. Souhlasí-

m.

Milý příteli!

Balek mi poslal rodokmen všech oulů: ale silně protestovat musím proti tomu. Naopak já zde výborný katalog vedu a všechno, co mi kdy psal, si zaznamenávám a mohu mu taky následkem toho dokázat, že to spletl on. Tak poslouchej:

Letos na jaře to byly: F. W. M. staré a H. B. K. Z. od loňska. Dne 17/6 psal mi, že se rojil H. B., včera ten dal M. H. Na to mi psal dne 2/7, že se zas rojil H. B. 28/6 a dal J. Dále píše v tom samém psaní doslovně takto: rojila se M. a dala mne zas M.* (mou nynější dceru), pak oul F a dal F II. — Pak píše dne 9/7, ovšem že má 11 oulů, ale jaký 11tý, o tom nikde nepsal, nýbrž vypadalo to na 10. — Dle rodokmenu to ale je zas docela jinak. Neb teď zas by vysvívalo, že když mi 2/7 psal, ne dva, nýbrž tři roje již dostal 26/6, jeden od W dne 28/6, zas jeden od W a jeden od F, a krom toho pak ještě dva 10/7 od W a 14/7 od K. Z toho vidíš, že se sám spletl, a sice ne jen v počtu oulů, nýbrž i v jejich jmenách. Zapomněl mi tedy v psaní od 2/7 patrně psát, že se W dvakrát rojily po sobě 26/6 a 28/6.

---

* Ta mejlka v písmeně arci se stala Mína místo Wilhelmína.

Ke konci septembru doufám již na každý pád vědět nějakou jistotu stran mé budoucnosti. — Zde sedím pořád v knihách, neb jako bludná ovce chodím a přemýšlím, ale nemám pra nic na starosti: a takové živobytí je mi tuze nepřiměřené. V Brodu budu mít alespoň něco na starosti, třeba málo a dost pohybování a při tom právě tolik času k svým pracem za stolem, co je zapotřebí a užitečné. Na rapu často a rád se pojedu, jen si pomysli to, že jsem od té doby, co jsem zde, totiž od 22. prosince 1851 až do nynějška, ani do kočáru nevstoupil, ani na koně nesedl a taky se mi ta čest přihodí, leda až odsud zas pojedu. Neb má kupř. zdejší poštministr zvláštním písemným dekretem zápověd' nedávati mi nikdy žádného koně a vůbec jezdit nesmím, nýbrž jen pěšky chodit, a to jen tak daleko od města, pokud je město vidět.

My jsme teď jak náleží zdraví: Zdenka jako Turek, nedávno jsme si udělali jux a vylezli jsme na kopec vedle nás na západní straně až na horu na celý den a tam jsme si v lese jako cikáni zřídili oběd, lezli jsme na horu od ½ 6 až do ½ 1, tam jsme zůstali u výborného pramenu až do 4 ½ seděti a pak zas okolo ½ 8 se domů vrátili. Zdenka rozumí se s námi. To je přece na ni notný kus cesty, neb i nejrychlejší chodec by měl nahoru asi 3 hodiny co jít. Ještě když přišla domů, běhala jako by nic.

24/7 N. B. Straka nám taky dělá radost, už lítá kolem okolo domu po všech stromech a střechách, ale na každé zavolání přijde a večer doma v síni sedí. Zdenka na ni tuze drží a chce ji vzít s sebou do Čech. A teď jsem již taky hotov se vším, neb nevím, co bych psal,

než že zde teprva asi týden je hezky, ale zas nesmírné horko. Sejou zde pohanku a řepy do strnišť žitných. Ovoce zde už je: hrušky, fíky a meruňky, třešně posud trvají, neb zrajou teprv na kopcích.

S Bohem

Tvůj

H.

Drahý příteli,

konečně jsme byli s Haklem v té jeho hospodě. Nad pípou visely hlavy štik ulovených v Rokytce a v holešovickém háfnu. Že točí Bohouš, se poznalo už u dveří podle cedule v tlamě vycpaného sumce: Když tě žízeň v krku kouše, dej si pivo od Bohouše. O jeho svijanské dvanáctce natočené na drc se tradují legendy. Stačí ale vydržet a nepodlehnout kousající žízni a nezanořit rty do pěny hned a počkat si, až opadne. Na dva prsty pod míru. Přesto má Bohouš grobijánské kouzlo osobnosti. Haklovi imponoval, čerstvě rozepsal román, a to je údobí, kdy je spisovatel jako houba a potřebuje do sebe nasávat figury a situace. Zůstali jsme do zavíračky. Nabídnul jsem, aby šel se mnou na Palmovku a zůstal spát u nás. Ustlali jsme si v pokoji na koberci na rozkvetlé pohance. Než jsme usnuli, povídá Hakl:

„Na pohankový matraci jsem ještě nechrněl. Co to tady hučí?“

„V komodě mám včelstva.“

„Aha, to leccos vysvětluje.“

Ráno při odchodu vyndal něco zabaleného do papíru.

„Proto jsem ti vlastně včera volal, že jsem ti to chtěl v hospodě vrátit. Kdo moh tušit, že se takhle zpráskáme.“

„Jestli tě to uklidní, já jsem to tušila,“ řekla boubelatá žena a usmála se. Hakl jí úsměv vrátil nazpátek.

„Na, vem si to.“

„Co to je?“

„Prasečí rypáček upatlanej od medu.“

„Cože!“ vykřikla boubelatá žena.

„Zapomněli jste ho v mém filmu.“

„Ještě jsem ti k němu ani nepogratuloval,“ pokračoval jsem v kocovinovém konverzačním rytmu.

„Ani nemusíš.“

„Ale chci.“

„Tak dík.“

„Tak čau.“

„Čau.“

„Čau.“ (tohle rozpačité červenající se čau bylo boubelaté ženy)

Čau,

M.

P. S. Haklovu hospodu znám dávno. Bratranec dostal v osumaosumdesátým devizový příslib do Mnichova a rozhodl se, že tam zůstane. Prodal nábytek, knihy, gramofon, v bytě mu zbyly čtyři holé stěny. Vposledku prodal na černo i dekret na ten byt. Prodal ho mně a je to tehle ve Světově. Večer před odjezdem pozval kamarády na mejdan na rozloučenou. To jsem ho viděl naposled.

Za čtrnáct dní v noci telefon:

„Jsem v Hamburku.“

Co udělají s člověkem dva týdny ve svobodné zemi. Copak už zapomněl, že mám telefon napíchnutý?

„Ty nejsi v Mnichově?“

„Trčím v Hamburku.“

„Jak to?“

„Prosím tě, přijed' sem.“

Neslyšitelný třetí u telefonu si už určitě na okraj služebního hlášení poznamenává paragraf nelegální opuštění republiky a já pomašíruju do Bartolomějské na bengárnu.

„Zbláznil ses, hovado?“

„Švihni, nebo mě Bohouš vykostí.“

Bratranec pokračoval z mejdanu rovnou na letiště. Jak byl nacamraný, cestou se pozvracel a taxikář ho svalil do pangejtu u Přední Kopaniny. Letadlo prošvihnul. Protože nevěděl co dál, propil všecko, co měl, do mrtě, ovšem ne v Hamburku v NSR, nýbrž v Hamburku v Karlíně.

Milý příteli!

Jaroš posud ve Vídni nebyl, ale mně přece tuze moc na tom záleží, aby tam ústně se něco dozvěděl, protože na písemní cestě člověk dostane jen krátkou odpověď a neví nikdy, na čem je. Ostatně jsem pro ten pád, kdyby snad Jar. to až do zimy protahoval, již ustanovil, že teď na každý pád k podzimku Julii se Zdenkou pošlu domů. Julie vypadá teď dobře a doufám, až teď zas povětrí změní a domů přijde, že bude zcela všechno zas v pořádku. Zdenka si straku sama otráвила jádrem broskvovým a pak tuze plakala. Máme pro ni tři nové kohoutky, které celý den s prutem pase a má s kohoutky ještě více radostí, neb jsou tak krotké, že z ruky žerou a vždy se jí chytit dají.

Já jsem zde trochu ztloustl, ne tak od dobrého živobytí jako nepochybně skrze ten líný, ničemný život, že jsem jako v chlívku a nemám pra nic na starosti. Vlasy mi trochu zešedivěly, ale ne moc, nebožtík otec v ten čas měl nepochybně šedivější, nosím je teď zcela krátce po anglicku a všechny vousy kolem do kola co jen roste, jen že si je časem stříhám, aby nebyly dlouhé. Vypadám jistě zdravější, než když jsem sem přijel, ale až přijdu domů, budu jistě přece zas ještě zdravěji vypadat než teď. Moje živobytí je velmi jednoduché: Ráno vstanu, posnídám, přečtu noviny a pak jdu do svého pokoje, tam sedím do oběda, 1 ³/₄, pak poobědváme, vypiju černou kávu a jdu zas

do svého pokoje, kdežto sedím zas do večera. Pak buď všichni jdeme někam, a to bývá okolo 5, neb já jdu do pivovaru, a to je v 6 neb v 1/2 7. Do města nepřijdu celý čas, neb ten pivovar leží na začátku města od naší strany. Jinam než do pivovaru neb k elefantovi nejdeme. K nám nepřijde docela žádný, leda někdy doktor, pak jeden Čech, s kterým ale není moudré slovo možné, a ke Zdence chodí postmistrovky holky. Má jen ty dvě, jednu jako Zdenku, jednu trochu starší. To máš celý život, huň než v klášteře. –

Poněvadž se od tebe s gruntem nikdy nemohu dovědět pravý stav včel, zasílám ti následující formulář k vyplnění: do rubriky 1. Vysaď, kolik pletenců má teď celý úl (který je Hubrů, kolik má rámců), do rubriky 2. jen troje: Silný, prostřední, slabý; do rubriky 3. ale jak mnoho je vyplněno dílem, ku příkladu: 2 1/2, 2 1/4 pletence. Do rubriky 4., jak daleko jde v tom díle med, taky zas 1 1/4, 3/4, 1/2 pletence. Poslední ti nechávám na nějaké zvláštní poznamenání, které bys chtěl udělati. N. B. Rubrika 2. se nevyplní podle toho, jak moc díla, nýbrž jen jak silně vyletují.

Ostatně nemám tentokrát již nic na srdci, cholera snad u tebe nebude, posledně mi Jaroš psal, že u něho najednou celý dům ona, děti, Vincent, služky (jen on ne) cholera dostali, ale dobře z toho vyšli. Zde není nic podobného. Buď hodně zdrav.

Tvůj K.

Praha 4. 9. 2008

Drahý příteli,

v noci mě probudil sen boubelaté ženy. Byla v něm bičovaná stíny, záda, prsa a paže měla poseté šedivými šmouhami jakoby od karabáče. Rozsvítil jsem, ale rány od stínů se světlem ještě prohloubily. V její představě to bylo, jako by jí po obnažených vypreparovaných nervech přejížděl smyčec od violoncella. Naprosto vyčerpaná zanedlouho zase usnula a ráno nebyla k probuzení. Pro pečivo na snídani jsem šel já.

Dole v průchodu byl poblížonský smrad. Do přízemku se přistěhoval Vaništa, on je čistíčem kanálů a přes den místo aby byl v práci, vysedává U Rokytky a kanály na vyčištění si musí brát domů. Roztahá je po kuchyni a kromě smradu je náš barák plný i potkanů. Připomnělo mi to povídku Rozhovor o Balzakově koni. Na autora už si nevzpomenu, ale šlo přibližně o tohle: uprostřed Balzákem zlegendarizovaných pařížských stok pořádá jejich čistíči naturalistickou podívanou, ohlodání koně potkanama. Živého k řetězu uvázaného koně, až na kost.

„Taky jsem to četl,“ řekl pekař Wernisch.

„Dneska moc nemám myšlenky na literaturu, dejte mi, co žena vždycky bere. Kornspitze, a co je to další?“

Wernisch si promnul vousy a povídá:

„Tvarohové plundry. Žádné pečivo ale nebude. Jako včelař byste měl vědět, že je čas loupeží.“

Měl pravdu. Špatná nálada se od boubelaté ženy přenesla na včely. Jejich dřívější krotkost je ta tam, jsou sršaté a jde z nich strach. Místo snůšky se vydávají brakovat do okolních včelínů.

„Vám taky ukradly med?“ Co provedly Moserovi to s kuřatama, nedal bych za ně ruku do ohně.

„Mně ukradly nic a v tom je potíže.“

Blábol. Nic-

méně jsem ho odmlčel a nechal Wernische pokračovat.

„Matematicky vyjádřené nic je nula, na tom se určitě shodneme. Jenomže kornspitze a plundry jsou z mouky dvounulky a bez té druhé nuly je neupeču.“

„Neviděl bych to tak černě.“

„Já zas jo, černějc než rakev. Vaše včely jsou pro moji živnost hrob.“

Co na to říct. Bosým palcem jsem dřoubal do mezery mezi dlažebními kostkami a potom mě napadlo:

„Neupečení je de facto taky nula.“

„Máte recht!“ Wernisch mi potřásl rukou a upaloval do cihelny. Mně se nějak nechtělo zpátky do postele, a proto jsem zašel k Vaništovi na pokec.

M.

Milý příteli!

Že jsem ti tentokrát na tvé psaní hned neodpověděl, mělo příčinu v odjezdu Julie, neb jsem nejen ji na cestu vypraviti, nýbrž taky zároveň sám se do jiného bytu přestěhovat a naše věci, které zde zůstanou, spakovat a uložit musel, takže jsem s tím vším byl jako blázen. Julie se Zdenkou odjely odsud dne 30/9 a jely přes Pusterthal do Štýrského Hradce, kdežto na ně Jaroš čekal. Ve Vídni nebyl, z mých nadějí nebylo pro tentokráte zas nic a nepochybně zde ještě tuto zimu prosedím. Dne 3/10 ráno musely tam dorazit, ačkoli o tom posud nemám zprávu. Julie se zdrží několik dní v Holomouci u rodičů a taky navštíví ve Vídni bratra, který tam je ředitelem fabriky. Tím způsobem sotva bude v Praze dřív než asi 10–14/10. Uložil jsem jí trochu komisi, jakmile si to odbude, a taky sebe a Zdenku trochu zeřídí. Doufám, že Julie touto novou změnou povětrnosti již do konce se zas uzdraví, alespoň jí nyní mnoho nechybí a znamenitě zas přivedla své porouchané zdraví do pořádku. Zdenka, blázen malej, se na to jetí tak těšila, že jsme často se až smáti museli, ačkoliv nám nebylo tuze do smíchu. Ona ale pořád se jen ptala, kdy už pojede, a vždy skákala radostí. Ona arci za ten 2 ½ roku sotva 2–3krát přišla k tomu, že se svezla, neb já mezi jiným nesmím nikdy jet. Vyprovodil jsem je ale přece asi tak hodinu cesty. Zdenka mi již dlouhý čas před odjezdem

o ničem jiném nepovídala, než co mi všechno z Prahy pošle, totiž všechno, co jen kdy viděla, neb o čem slyšela.

< 116

Já nyní bydlím zas ve městě, a sice u prvního zdejšího kupce, pořádné rodiny, kterýžto byt mi ještě Julie objednala. Mám dva hezké pokoje s pořádným nábytkem, jeden, kde bydlím, má tři okna, druhý, spací, dvě okna, ale není k topení, oba jdou do ulice v prvním poschodí, a sice na nejhlučnějším místě v Brixenu — u kostela. Nad kastnem a zrovna na proti němu za mým psacím stolem visí na šňůrách moje knihy na proti sobě, nad divanem je veliký obraz, nad knihami proti mému stolu visí můj mistr Hus a nad mou postelí visí též velký obraz: krom toho hezké opony ve všech 5 oknech, a máš popis celého bytu. Posud jsem arci nepřišel v něm k náležitému pořádku, neb jsem celý ten čas strávil ve starém bytu s pakováním. Budoucně ti budu psát více o svém životu: k jídlu chodím k Elefantu.

H. B.

117 >

Drahý příteli,

ve středu ráno jsme s boubelatou ženou otevřeli okno, abychom vypustili včely, a oběma nám bylo jasné, že babí léto je tady. Včely momentálně létají ke kontejnerům. Pet flašky od coca-coly se teplem nafouknou a vypocují ze sebe kofeinovou medovicí. Rabijátské období pominulo. Po loupežích přišlo vraždění trubců. Byla to drsnější podívaná než corrida. Česno opanoval neobvyklý šrumec: dělnice vyhazovaly trubce z úlu. Otevřel jsem komodu a fusekle byly poseté ukousanými částmi těl trubců, co se vystrnadit nedali. Křídla, nožky, sosáky, tykadla, trubci tu skomírali rozebraní na součástky, jako autáky na vrakovišti ve statku. Vyhnaní trubci kroužili nad komodou, ovšem dělnice je nenechaly usednout a oni vysílením umírali ve vzduchu za letu, v jednu chvíli padali k zemi jako déšť.

„Prší?“ zděsila se boubelatá žena.

„Klídek.“

„Tak já jdu brknout do řeznictví.“

Já jsem zas brknul do Divadelního ústavu, že si bereme dovolenou, a vyrazili jsme pantografem k Berounce. Podivuhodná krajina, do které se mezerou v lingvistice vhecmało Srbsko, o 9000 km² větší, než jsou Čechy. Po červené turistické značce je nedaleko odsud Amerika; není potřeba přelout oceán, jenom se vydrápat do kopce nad vápencový lom. Na jeho okraji jsem boubelatou ženu vyfotil. Za časů nenálad

si ten snímek v mobilu prohlížím, abych si připomněl, jak vypadá její tvář usměvavá.

< 118

Srbsko mě přivedlo na nápad, že do *Dobré adresy* opíšu reportáž z války na Balkáně 1912. Ve středu je uzávěrka říjnového čísla: Poručík dělostřelectva, srbský kapitán B., dostal v bitvě u Kragujevace rozkaz, aby zaujal stůj co stůj postavení na jistém návrší. K návrší bylo mu jeti se svými děly úvozem, kde dříve bylo krutě bojováno. Dojel s děly do hlubokého úvozu, naplněného mrtvolami a těžce raněnými. Ranění vidouce, že budou přejeti děly, již v úzkém úvozu nemohli se vyhnouti, dali se do strašného kvílení a v prosbě vztahovali ruce. Mladý důstojník, jsa otřesen tímto obrazem hrůzy, chtěl se dáti již jinou cestou, ale vtom ho došel nový, velice přísný rozkaz, aby co nejrychleji si popítil s obsazením návrší. Nebylo pomoci — děla musila přes naříkající, hlasitě úpějící a svůj osud proklínající vojáky.

Na tohle beletrie nemá. Zjišťuju, že jak stárnu, přestává mě beletrie zajímat a v antikvariátech pátrám po přímých svědectvích. Nebo po obskurnostech jako *Rak a jeho chov* nebo sebraných korespondencích...

M.

Milý příteli!

Dnes je mi zrovna 33 let, a byl jsem přesvědčen, že se té 33ky již v Brixenu nedočkám, teď ale, poněvadž zde ještě posud jsem, mohl bych si taky zpívat:

Již jsem dost pracoval — pro tebe člověče
Tři a třicet let — ó! bídný hříšníče! etc. etc.
A co se státi má — všechno se vykoná!

Tyto dny očekávám od Julie zprávu, jestli skutečně do Brodu odjela, a těším se, co mi bude psát po svém návratu z Brodu: jak se jí líbil dům a zahrada. Můžeš si pomyslit, že na Julii se Zdenkou často vzpomínám, když zde musím bejt sám mezi tou dílem tupou, dílem zlou a dílem hloupou i zlou rotou.

Zde bude letos podzimek velmi krásný, až posud nebylo potřeba topit, bouřka zde byla ještě po 20. octobru a posud je od 9–4 hodin tak teplo, že se může v letních šatech chodit; jen ráno a večer jsou mrazejky. Moje živobytí je teď zas zcela jiné, snídám doma, jak obvyčejně zůstanu doma až do oběda, jen že zrovna před obědem udělám malou procházku; o 12 ½ se u Slona jí table d'hôte, pak jdu do kavárny číst noviny, pak sedím zas doma až do večera, pak jdu na procházku za město, pak do hospody a spát. Nyní však, až dostanu lampu, zavedu jiný pořádek a budu chodit odpoledne na procházku, pak brzy buď do

pivovaru, neb k Slonu na večeri a po večeri doma pracovat, abych užil trochu večerů, neb v hospodách zde už teď nebude možná moudré slovo promluvit.

< 120

Ještě ti musím udělat generální podotknutí stran přezimování včel. Poněvadž letos mnoho rojů bylo, mohl by se ti ten smutný a mrzutý pád přihodit, že by ti do jara některé zmrzly, to jest zcíply. Proti tomu je jediný pravý a generální prostředek tento: Jakmile přejde podzimek, kdy sice včely ještě vyletují, ale již málo, a také málo pastvy nalézají, musíš ouly zvážít. Co váží asi oul s prknem etc., víš, na včely, červa, prášek, vosk etc. můžeš odraziti 3 lb. — 4 lb., ostatní je med. Který oul nemá patrně 10–15 lb. medu, tomu přidej hned na podzim, pokud ještě včely nesedají v chumáči, co potřebuje, t. j. aby měl nejméně 12 lb. medu. K tomu cíli můžeš plný pletenec přidat, aby si nanosily do prázdných svých buněk. Jestli to dobře uděláš, nepřijdeš v zimě o žádný oul.

Měj se dobře,

K.

Drahý příteli,

začnu scrabblem. Boubelatá žena položila slovo PAMP. Uznal jsem jí ho za druhý pád od pampa. V zásobníku měla O, N a A a čekala na L. Viděl jsem jí na očích, že míří přes Argentinu do Španělska na fiestu. Užili jsme tam spoustu dobrých chvil a boubelaté ženě se po nich zastesklo. Vedle scrabblu zavrnl mobil. Esmeska. Byla od Kremličky, že chytá s Kaderkou v zátoce a jestli se nechci přidat. Na fiestě mě rybaření zase chytlo. Boubelatá žena sáhla po mobilu a odpasala: Uz jde.

Na první nához jsem za trojhák zasekl obstojně nacucanou vložku. Protáhl jsem ji podle naplavenin. Z potopeného barelu se zvedla štika. Do vložky jenom drcla a zase zajela do úkrytu. Znova zkoušet stejnou nástrahu nemá u zkušené ryby cvek. Sebral jsem pod lavičkou prezervativ. Sice moc nevydrží, zato ve vodě nedostíže pracuje. Zaměřil jsem místo asi tři metry za barelem, aby se prezervativ mohl dráždivě rozvlátnit. Několik otočení kličkou navijáku a rána do prutu. Byla tam, potvora. Utáhnul jsem brzdu a spolehnul se na pružnost prutu. Nesměl jsem povolit, jinak by mi upajcnula vlasec o rantl barelu. Povolil jsem, až když jsem ji vyvedl na volnou vodu. Užíval jsem si čirou rozkoš ze souboje.

Ulovená štika měřila 98 cm. Upekl jsem ji v troubě docela prostě na másle s kmínem. Po jídle jsme šli s boubelatou ženou dohrát scrabble a ona řekla:

„Chce se ti to dohrávat?“

A já jsem řekl:

„Ne.“

< 122

Natáhli jsme se na postel a koukali na obrazy v naší vymalované ložnici a odvedle z komody poslouchali hučení včel a přitom jsme se drželi za ruce.

„Nepřepeřil jsem to moc?“

„Bylo to akorát.“

„Já žes kuckala.“

„Zaskočila mi kostička,“ řekla boubelatá žena a vlípla mi pusou. „A o ničem dalším už Havlíčkovi nepiš.“

„Hm.“

„Řekni slibuju.“

„Slibuju,“ řekl jsem.

Tak ti to holt nenapíšu.

:) M.

123 >

Milý příteli!

Přihodila se mi zde mrzutá věc. Až posud jsem totiž dostával zde z krajské kasy vykázané mi peníze pr. 41 zl. 40 kr. měsíčně vždy 21ho, protože ten den ono placení nastalo. V měsíci octobru ale přišlo nařízení, že se mi tyto peníze od 1. nov. mají vypláceti z fondu tajné policie. Pro tento fond ale kasa zdejší nic nevyplácí, nýbrž budoucně bude tyto peníze zasílati buď policejní direkce, nebo místodržitelstvo Insbrucké zrovna directe zdejšímu okresnímu představenému, a ten je má dávatí mně. Ku konci novemb. jsem měl tedy dostatí první rátu. Jako to ale bývá u nás při každém novém zařízení, že žádný nic o tom věděti nechce, tak taky tuto: u kasy mi řekli, že oni s tím nic nemají, a podkrajský mi řekl, abych se zeptal u kasy, že on nic neví. Na neštěstí stala se zde v Tirolsku ještě k tomu dne 30. novemb. nová ouřední organisace; podkrajský, s kterým jsem již známý, by přišel pryč, a je zde teď nový okresní představený, na kterého tak dorážeti nemohou. Když jsem předevčírem u něho byl, řekl mi, že až něco přijde, dá mi vědět! — Já ale vím dobře, že nic nepřijde a že bude finis takový, že své peníze dostanu asi za 2–3 měsíce teprva. Pomysli si tedy mou bryndu. Na štěstí jsem měl právě ještě tolik, že jsem mohl ku konci měsíce novb. u Elef. zaplatit, ale zbylo mi jen několik zlatých. Nyní již s ouplnou jistotou předvídám, že pod 15. ledna 1855 sotva co dostanu,

neb se ani nemohu nikde o to ucházet, nýbrž musím trpělivě čekat, až zas do konce decembru, a když zas nic nepřijde (jak to je jisté), pak teprva mohu zdejšího okresního představeného žádat, aby psal do Innsbrucku. Je to čeládka! Snad tu změnu jen právě proto udělali, abych byl zas nějaký čas fexírován, neb když sem Julie přišla, taky jsem dostal první peníze asi za 3 měsíce. Člověk ale musí mít na všechno kachní žaludek a dělat jako by nic.

Stran včel: na Dzierzona já mnoho nedržím, neb jsem se přesvědčil, že neví ani mnohé důležité okolnosti, které už od jiných na jisto jsou vypátrány a za pravdu potvrzeny. On je šarlatán a šulí lidi o peníze, neb což jest jiného, když si za matku vlaskou 20 zl. stří. platit dá, kdežto takových matek může z jednoho oulu za léto na sta nechat udělat? Od takového se žádný nenaučí pořádně včelařit, poněvadž mu nejde o to vypátrati nejlepší metodu, nýbrž jen dělají křik a nahnati si do kapsy. Já jsem zde ze zvláštního zálibení četl skoro všechno, co posud skutečně o včelách vypátráno a z praxe dokázáno jest a co se s jistotou ví. Na řeči včelařů se velmi málo může dát, ze 100 včelařů jeden ví něco pořádného o vnitřní ekonomii včel, nýbrž řídí se obyčejně dle jistých praktických zásad, s kterými to ale obyčejně chodí jako v té pohádce o hloupém Honzovi, jak mu řekli: když něco takového se ti přihodí, musíš říci: Dobrý, sladký, dejte taky! A on to pak aplicíruje, když hajzlík čistiti viděl. Tak máš kupř. to, co píše Engelbert Habrský, že mu z 23 špalků jen 3 zůstaly, prý pro nedůstatek čerstvého povětří. Že mu 20 špalků pošlo, to je jisto, ale proč? Na to se dá 10 moudrých příčin najíti, že mu

pošly, a není potřeba hledat tak nemoudrou, že z nedůstatku čerstvého povětří. To by za zimu sotva jedna kráva na živobyetí zůstala.

Já zde už budu letos držet 4té vánoce, a sice druhé sám, neb po dvakrát zde byla Julie: zde ani nemají ty obyčeje jako u nás, krom že běhají do kostela. — Zima zde posud prochází, v neděli napadlo trochu sněhu, ale jen málo, chladno taky není posud mnoho a pasou ještě posud dobytek. Můj skalní vrabec již mi zase zpívá, ale posud jen odpoledne.

Tvůj H. B.

Drahý příteli,

byl u nás Strnad, jestli by mu boubelatá žena neudělala zabijačku, když je od fochu. V sobotu ráno se před staženou roletou hospody U Rokytky sešla obskurní parta Strnadem najatých manuálů: Hakl, Kremlička, Švec, Moser, Kaderka, Chobot. Slíbil přijít i Wernisch, jenomže on nikdy nepřijde. Má spoustu rachoty s cihelnou. Aby se mu pečivo nezabarvovalo do červena, musí v ní ustavičně gruntovat. Jako poslední jsem přišel já a do mne zavěšená boubelatá žena; chtěl bych napsat, ve skutečnosti jsem na rameni vlekl brašnu naditou řeznickými cajky.

Udělalí jsme živý plot, ten u Strnadova domku byl samá díra. Kremlička vyhnal prase z chlívku. Podal jsem boubelaté ženě z brašny jateční pistoli, Strnad si ho ale zabil sám. Dal mu pumelici dýmáčkem. Ozvalo se zachrochtání, prase lehlo a kvičelo a hrabalo nohama. Boubelatá žena vpíchlá dranzírák do míst, kde pod faldama tušila srdce. Z rozchlípené rány se řinula krev. Hakl přiklekl k dodělávajícímu praseti s mísou a krev chytal a Švec ji vymíchal, aby se nesrazila. Vykrvené prase jsme převalili do necek a opařili ho a odřeli řetězem. Hakl s Chobotem protáhli pod šlachami na zadních nohách rozporku. Vytáhli jsme prase na kladku a odteď si boubelatá žena vystačila sama. Rozřízla břicho a vyndala močový měchýř. Motouzem za-

vázala konečník, načež vyhrnula vnitřnosti. Odřízla játra, rozsekla hrudník a vyndala plíce a srdce. Útroby prasete byly prázdné.

Moser celou tu dobu seděl v kuchyni, kouřil a kral se Strnadovou, která na sporáku hřála v hrncích vodu. Když jsme přinesli ze dvora hlavu, popadl Moser sekáč, že ji rozpůlí. Boubelatá žena ho odpalejstrovala, aby se nesral, kam nemá. Vyklopila mozek a přidala ho k ostatním vařícím se vnitřnostem. Ucho ovšem do hrnce nehodila. Odřízla ho a podala mně.

S Romerem jsme ji tehdy na corridě ale museli našňupnout.

K ovaru to chtělo pivo. U Rokytky už otevřeli, jenomže jsme si uvědomovali, že každý z nás je ožungr a poslat ho se džbánem by znamenalo, že se tam zasekne, a zkazit zabijačku jsme Strnadovi nechtěli. Zůstali jsme při palcátovici, kterou přivezl Chobot z Tábora.

Co se nedojedlo, rozválela boubelatá žena kolíbkou do prejtu. Kaderka nařezal střívka, Hakl je nadíval, Švec špejloval a Strnadová u plotny hlídala, aby jitrnice nepraskly. Hotové je Strnad včelařskou kuklou vyndával do mísy.

Jitrnice.

Jelítka žemlová i kroupová.

Tlačenka.

Sulc.

Nic nechybělo. Boubelatá žena si sundala zástěru, řeznické cajky jsme nechali u Strnada a zavěsila se do mne a šli jsme pomalu procházkou domů a zpoza plotů zahrádek u obskurně prťavých domků na nás

štěkali psi a na protějším svahu se v pohasínajícím slunci lesknula stříbrná koule plynojemů a já jsem cítil, že i boubelatá žena si v duchu přeje zastavit čas.

Stop!

M.

Brixen 31/12 1854

< 128

129 >

Milý příteli!

Tvoje psaní od 1/10 jsem sice dostal, ale zatím jen ad acta položil. Jaroš právě ten týden před svátky byl ve Vídni v mých záležitostech (odjel 18. a vrátil se 24.). Já zde svátky jednoduše strávil: totiž seděl jsem sám doma ve svém pokoji a četl jsem nové knihy, které mi sem Julie na svátky poslala: jen na Štědrý den jsem byl až do 12 hodin v hostinci u Slona, kdežto jsme společně celá jídelní společnost pili punč, který fabrikoval zdejší podplukovník od myslivců a nás tím traktíroval. Jest to italský obyčej, místo vody se vezme odvářka z kukuřice, a je tuze chutný. Ten podplukovník (Obristlieutnant) je jinak hodný člověk, jsem s ním známý, protože vedle něho sedím u oběda: Zde totiž leží bataillon myslivců, který on comanduje. —

Jest jisto, že jsou Hubrovy ouly nejlepší: jen o to se jedná, dají-li se všude prakticky upotřebit: on provozoval včelařství své ve francouzském Švýcarsku (u Genfu), kde je teplo, ale kdyby se u nás tyto ouly rohožkami nebo slaměnými matracemi pokryly, nepochybují, že i u nás se dají dobře upotřebit. Nech se od četby Dzierzona nabulíkovat. Ta věc není žádná fantasmie, nýbrž prakticky vyprubovaná a rozumná, a ten, od kterého ji mám (Morlot), je včelař, že mu Dzierzon v žádném ohledu není hoden boty pučovat. — Pro radost, jistotu a snadnost v manipulaci není arci nad Hubrův. Ti faráři Öttl a Dzierzon jsou jak

známo pohodlní páni a třeba si rádi se včelami hráli, přece pochybuju, že by všechno byli čtli, co dobrého o té věci je psáno. –

< 130

Já již teď několik dní čekám dopis od švakra, Jar. mi z Vídně psal 22ho, ale velmi krátce, a slíbil mi obšírnější a vlastní zprávu co nejdříve: ovšem ale přijel teprv 24ho domů a byl tam, jak mi psali, i pan-táta z Holomouce i bratr Jarošův ze Štýrského Hradce na svátky, z čeho soudím, že tam raději na mé zdraví pili, než by mně byli psali. Z toho pití ale, jak snadno vidět, kozla mám. Jak dostanu ono psaní dnes, 1/1 neb zejtra již s jistotou čekám, nepochybně hned zažádám ve Vídni.

N. B. Slabým oulům musíš na jaro výletní díry zamazit, totiž z části zadělat. Na med jsou včely lakotivy a silně vyplundrovaly by slabé. Čím menší výlet mají, tím líp ho mohou proti zlodějkám zastávat. Rozumí se samo, že se jim pak dle toho, jak se množí, zase díry otevírají.

Tvůj

H. B.

Drahý příteli,

literatura je nenažraná bestie. Mrštík, Neruda, Váchal, Klíma, Mahen, Šrámek, Kainar, Čapek, Bezruč, Kafka, Blatný, je jich hodně, z koho vysála sílu k plození čehokoliv kromě ní samé. Nakonec dostala i mého souseda z ulice Na Hrázi. Od Richterů to obvyčejně vezmu přes Bulovku a postojím pod oknem, ze kterého si odskočil nakrmit holuby. Je to zvláštní místo s výhledem na Rokytku a na záliv, kde škunery rejdují mezi štikami. Za posledního tři čtvrtě roku jsem ti napsal všechno, co bylo potřeba. Mnohé jsem si přitom ujasnil o literatuře a o svém vlastním životě. Už jsem vyřešil dilema, o kterém jsem se ti zmiňoval v srpnu. Mám boubelatou ženu rád, a to znamená splnit její přání. Dopíšu tenhle dopis a pověsím spisovatelství na hřebík. Proč vytvářet další knihu, abych ji uložil do komody a nechal zakonzervovat do propolisu? Nač krmit bestii dalšími sousty. Budu hrát scrabble. V dobrém smyslu slova je scrabble pořouchlý. Tváří se, jako by literaturou byl, jenomže není. Smeteš ho dlaní zpátky do sáčku. Do posledního písmene. Scrabble je hra a o hru mi při mém dosavadním spisovatelském hmoždění šlo především. Pomocí scrabbleu se můžeme s boubelatou ženou podívat do knih už napsaných. Byli jsme ve Španělsku na fiestě. Okusil jsem mysterium zápasů odvážných mužů s býky. Teď bych si střihnul něco klidnějšího, pošpacírovat s Bloomem

po Dublinu. Nevylučuji, že pokud si ze sáčku vytáh-
neme patřičná písmena, že se někdy v budoucnu ne-
vrátíme i sem, přes předcházející kasání doufám, že se
najde nakladatel ochotný z naší korespondence udělat
knihu. Ještě je tu pár věcí k dořešení. Příkladně
pečivo. Máme ho u Wernische předplacené do konce
měsíce a dneska je teprve šestnáctého, poznamenala
prakticky uvažující boubelatá žena, když šla uvařit
grog a cestou do kuchyně mi nahlédla přes rameno.

Ke včelám:

Na jaře před prvním průletem prohlédni zazimo-
vaná včelstva a těm nejslabším pokapej na posilně-
nou na česna vývar z futrálu na brýle. Má je v pravé
kapse hostinský od Elefanta.

Sbohe-

m.

*Dopisy uveřejněné v této knize jsou autentické.
Původním adresátem byl ovšem
Havlíčkův bratr František.*

Karel Havlíček Borovský
Michal Šanda

DO P I S Y

Jazyková redakce Markéta Hofmeisterová

Korektura Jakub Šofar

Grafická úprava Jan d'Nan

Tisk Akcent, tiskárna Vimperk s. r. o.

Vydalo nakladatelství dybbuk,

Jan Šavřda, Sekaninova 12, 128 00 Praha 2,

www.dybbuk.cz,

roku 2009 jako svou 95. publikaci

Vydání první

ISBN 978-80-86862-85-9